

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»
ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ 05 Соціальні та поведінкові науки
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «Економіка»

Форма навчання: очна

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА
на тему «Реалізація принципів справедливої торгівлі у глобальній
торгівельній системі»
здобувача Чепіль Діани Олександрівни

Науковий керівник: к.е.н., доцент,
Громенкова Світлана Вячеславівна

(підпис)

Робота допущена до захисту перед екзаменаційною
комісією з атестації здобувачів вищої освіти (ЕК)
Завідувач кафедри: д.е.н., професор Столярчук Я.М.

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародної економіки

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «МІЖНАРОДНА ЕКОНОМІКА»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ

05 Соціальні та поведінкові науки

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ

051 «Економіка»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи
(гарант) освітньо-професійної
програми
«Міжнародна економіка»

Ярослава СТОЛЯРЧУК

(підпис) (ініціали, прізвище)

2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародної
економіки

Ярослава СТОЛЯРЧУК

(підпис) (ініціали, прізвище)

2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти **Чепіль Діані Олександрівні**
(прізвище, ім'я, по батькові)

Денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної бакалаврської роботи

на тему: «Реалізація принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі»

Тему затверджено наказом ректора Університету від "07" грудня 2023 р
№2230-ст

Кваліфікаційна бакалаврська робота виконується на матеріалах
Організації справедливої торгівлі, Світової організації торгівлі, Організації
об'єднаних націй, Світового банку, наукових працях зарубіжних та
українських авторів.

План кваліфікаційної бакалаврської роботи

Розділ 1	Роль принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі та їх суть (назва розділу)
Розділ 2	Оцінка та аналіз реалізації принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі (назва розділу)
Об'єкт дослідження:	Глобальна торгівельна система, яка включає в себе міжнародні економічні відносини, правила та механізми торгівлі між країнами, а також взаємодію суб'єктів світового ринку, яка створює проблемні ситуації, що потребують уваги та аналізу.
Предмет дослідження:	Процес реалізації принципів справедливої торгівлі в глобальній торгівельній системі.
Мета кваліфікаційної бакалаврської роботи:	Узагальнити підходи до справедливої торгівлі, проаналізувати використання принципів справедливої торгівлі у світі та розробити практичні рекомендації щодо подальшої реалізації принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі.

Конкретні завдання, які здобувач повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1

- визначити основні аспекти принципів справедливої торгівлі
- узагальнити теоретичні знання про справедливу торгівлю
- визначити роль справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі

У розділі 2

- проаналізувати масштаб реалізації принципів Fairtrade у світі
- визначити перспективи розвитку справедливої торгівлі

Завдання підготував науковий керівник

(підпис)
« _____ » _____ 2024 р.

С.В. Громенкова
(ініціали, прізвище)

Завдання одержав здобувач

(підпис)
« _____ » _____ 2024 р.

Чепіль Д.О.
(ініціали, прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 59 сторінок, 12 рисунків, список літератури із 58 найменувань.

«Реалізація принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі»

Об'єктом дослідження є процес реалізації принципів справедливої торгівлі в глобальній торгівельній системі.

Предметом дослідження є механізми, фактори, стратегії та регуляції справедливої торгівлі.

Мета дослідження полягає в узагальненні підходів до справедливої торгівлі, аналізі використання принципів справедливої торгівлі у світі та розробці практичних рекомендацій щодо подальшої реалізації принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі.

Для досягнення мети, були поставлені такі завдання:

- визначити основні аспекти принципів справедливої торгівлі;
- узагальнити теоретичні знання про справедливу торгівлю;
- визначити роль справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі;
- проаналізувати масштаб реалізації принципів Fairtrade у світі;
- визначити перспективи розвитку справедливої торгівлі;

Практичне значення отриманих результатів роботи. Отримані результати дослідження мають важливе значення у розумінні теоретичної бази принципів справедливої торгівлі та розвитку концепції справедливої торгівлі. Дослідження демонструє глобальні тенденції розвитку та впровадження принципів справедливої торгівлі у глобальній світовій системі. Отримані результати можна застосовувати у подальших дослідженнях, поглиблених працях про справедливу торгівлю та при пошуку рішень щодо збільшення темпів залучення виробників та працівників до справедливої торгівлі. Таким чином, робота вносить важливий внесок у рух Fairtrade на міжнародному рівні.

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи 2024

Рік захисту роботи 2024.

Ключові слова: справедлива торгівля, регулювання Fairtrade, динаміка реалізації справедливої торгівлі, принципи справедливої торгівлі, теоретичні концепції справедливої торгівлі, розвиток Fairtrade.

Відгук

про кваліфікаційну бакалаврську роботу
здобувача освітньо-професійної програми «Міжнародна економіка»
факультету Міжнародної економіки і менеджменту

Чепіль Діани Олександрівни

на тему: **«Реалізація принципів справедливої торгівлі у глобальній
торгівельній системі»**

1. Актуальність теми: У сучасних умовах підвищеної уваги до питань етичності ведення бізнесу та загальної соціальної відповідальності дослідження концепції справедливої торгівлі та принципів, на яких вона базується, набуває особливого значення. Принципи справедливої торгівлі представляють собою набір етичних принципів і стандартів, спрямованих на створення більш справедливих умов у глобальній економічній системі. Вони покликані забезпечити рівність та збалансованість на глобальному ринку, допомагають врегулювати економічну світову систему та створюють сприятливі умови для всіх її учасників, підсилюючи конкурентоспроможність та цим самим впливаючи на ринок. У зв'язку з цим, тема роботи є дуже актуальною.

2. Позитивні риси кваліфікаційної бакалаврської роботи: В кваліфікаційній бакалаврській роботі ґрунтовно розглянута сутність концепції справедливої торгівлі, її теоретичне та ціннісне підґрунтя, історичний розвиток та процес формування певних інституційних засад. В роботі також проаналізовано сучасні масштаби та динаміку торгівлі на принципах Fair Trade в світі, діяльність різних міжнародних організацій, які функціонують в цій площині.

3. Наявність самостійних розробок автора: Автором на засадах проведеного аналізу визначені перспективи розвитку справедливої торгівлі у глобальній торговельній системі, можливості залучення України до Fair Trade.

4. Цінність теоретичних висновків та практичних рекомендацій: Теоретичні висновки автора є послідовними й комплексними, рекомендації, що наведені, можуть представляти певний практичний інтерес.

5. Наявність недоліків: Оскільки статистика за даною темою з об'єктивних причин є достатньо обмеженою, це вплинуло на можливості автора охопити аналізом всі складові торгівлі на засадах Fair Trade. Даний факт лише підкреслює новизну теми та необхідність як подальшої практичної роботи щодо розвитку та популяризації концепції справедливої торгівлі, так і систематизації відповідних даних і наукового пошуку в даному напрямку.

6. Загальна оцінка кваліфікаційної бакалаврської роботи та її допущення до захисту перед ЕК: Загалом, робота може бути допущеною до захисту в ЕК з оцінкою «46» балів.

Науковий керівник: к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародної економіки

Громенкова С.В.

_____ (підпис)

“ ” _____ 20__ р.

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. РОЛЬ ПРИНЦИПІВ СПРАВЕДЛИВОЇ ТОРГІВЛІ У ГЛОБАЛЬНІЙ ТОРГІВЕЛЬНІЙ СИСТЕМІ ТА ЇХ СУТЬ.....	6
1.1 Визначення та основні аспекти принципів справедливої торгівлі.....	6
1.2 Еволюція теоретичних концепцій справедливої торгівлі та їх вплив на глобальну торгівельну систему.....	9
1.3 Роль принципів справедливої торгівлі в сучасній глобальній торгівельній системі та актуальні тенденції їх розвитку.....	20
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СПРАВЕДЛИВОЇ ТОРГІВЛІ У ГЛОБАЛЬНІЙ ТОРГІВЕЛЬНІЙ СИСТЕМІ.....	22
2.1 Особливості функціонування принципів справедливої торгівлі на міжнародному рівні.....	22
2.2 Аналіз масштабів та динаміки торгівлі на основі Fair Trade у світі.....	31
2.3 Перспективи розвитку справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі.....	43
2.4 Перспективи залучення України до FairTrade.....	49
ВИСНОВКИ.....	52
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	54

ВСТУП

Сучасна глобальна торгівельна система, попри стимулювання економічного зростання, спричинила загострення проблеми нерівності, незважаючи на існуючі механізми регулювання міжнародної торгівлі. Зростає потреба у вдосконаленні глобальної торгівельної системи з урахуванням принципів справедливості, оскільки несправедливі торговельні практики шкодять країнам, що розвиваються, та посилюють розрив між багатими та бідними. Існуючі механізми регулювання міжнародної торгівлі, такі як правила СОТ [1], не завжди ефективні у забезпеченні справедливості, що породжує потребу в дослідженні та розробці нових підходів та інструментів. Країни, що розвиваються, мають значний інтерес у розвитку справедливої торгівлі, що дозволить забезпечити кращий доступ їх виробників до іноземних ринків та захистити внутрішні ринки від недобросовісної конкуренції. Дослідження принципів справедливої торгівлі та шляхів їх реалізації в рамках глобальної торгівельної системи має значну наукову новизну, що може допомогти поглибити теоретичні знання з міжнародної економіки та розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення торговельних відносин.

Наразі багато науковців досліджують тему справедливої торгівлі у вузьких напрямках. До прикладу, у статті «Виявлення готовності платити за продукти справедливої торгівлі, маючи інформацію» автори, Руджері Г., Корсі С. та Найга Р., розглядають питання оплати за продукти справедливої торгівлі [2]. У статті «Сертифікація (Fairtrade): наслідки ринкової ніші» Біссінгер, К. та Леуфкенс, Д. підіймають проблему конкуренції виробників справедливої торгівлі зі звичайними виробниками та перспектив розвитку справедливої торгівлі у економічній системі. [3] Аналіз мережі виробників справедливої торгівлі та визначення переваг, які отримують виробники справедливої торгівлі можна побачити у статті Руджері Г. та Корсі С. «Дослідницький аналіз сертифікованих організацій виробників Справедливої торгівлі». [4] Усі ці роботи, хоч і намагаються охопити свою проблематику усебічно, проте все ж фокусуються на нішевих питаннях.

Мета дослідження полягає в узагальненні підходів до справедливої торгівлі, аналізі використання принципів справедливої торгівлі у світі та розробленні

практичних рекомендацій щодо подальшої реалізації принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі. Для досягнення цієї мети в роботі необхідно було вирішити наступні завдання: визначити основні аспекти принципів справедливої торгівлі, узагальнити теоретичні знання про справедливу торгівлю, визначити роль справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі, проаналізувати масштаб реалізації принципів Fairtrade у світі та визначити перспективи розвитку справедливої торгівлі. Результатом дослідження має стати розробка пропозицій щодо вдосконалення глобальної торгівельної системи з урахуванням принципів справедливої торгівлі, а також визначення можливостей та перспектив розвитку справедливої торгівлі в країнах, що розвиваються. Виконання поставлених завдань дозволить отримати новітні дані та практичні рекомендації, що сприятимуть вдосконаленню торговельних відносин та розвитку економіки в цілому.

Об'єктом дослідження є глобальна торгівельна система, яка включає в себе міжнародні економічні відносини, правила та механізми торгівлі між країнами, а також взаємодію суб'єктів світового ринку, яка створює проблемні ситуації, що потребують уваги та аналізу.

Предметом дослідження є процес реалізації принципів справедливої торгівлі в глобальній торгівельній системі. Цей процес включає в себе аналіз та оцінку механізмів, які впливають на реалізацію цих принципів, а також вивчення впливу цих принципів на економічний розвиток країн-учасниць торгівлі. В рамках дослідження розглядаються конкретні аспекти, такі як правові норми, міжнародні договори, інституційні структури та інші фактори, які визначають ефективність реалізації принципів Fairtrade у міжнародному масштабі.

У дослідженні використовувались такі методи: компаративний, спостереження, аналіз та абстрагування.

Отримані результати дослідження мають важливе значення у розумінні теоретичної бази принципів справедливої торгівлі та розвитку концепції справедливої торгівлі. Дослідження демонструє глобальні тенденції розвитку та впровадження принципів справедливої торгівлі у глобальній світовій системі.

Отримані результати можна застосовувати у подальших дослідженнях, поглиблених працях про справедливу торгівлю та при пошуку рішень щодо збільшення темпів залучення виробників та працівників до справедливої торгівлі.

РОЗДІЛ 1.

РОЛЬ ПРИНЦИПІВ СПРАВЕДЛИВОЇ ТОРГІВЛІ У ГЛОБАЛЬНІЙ ТОРГІВЕЛЬНІЙ СИСТЕМІ ТА ЇХ СУТЬ.

1.1. Визначення та основні аспекти принципів справедливої торгівлі

Перш за все потрібно зрозуміти, що таке «справедлива торгівля» або «fairtrade». В загальних характеристиках справедлива торгівля – це та торгівля, при якій виробники товарів отримують справедливу оплату, а споживачі свідомо платять вищу ціну за етично вироблений товар. [5]. Це визначення є дещо спрощеним, адже концепція справедливої торгівлі має безліч аспектів. Насамперед вона складається з намагань підвищити екологічні та трудові стандарти, розвитку торгівельного партнерства, яке ґрунтовно засноване на чесності. Щонайменше, це проявляється в сприянні експорту з країн, що розвиваються, у розвинені країни. Основним визначенням у світі справедливої торгівлі є визначення, затверджене FINE (Неформальною коаліцією основних організацій справедливої торгівлі) у 2001 році. Це визначення звучить так: «Справедлива торгівля – це торговельне партнерство, засноване на діалозі, прозорості та повазі, яке прагне до більшої справедливості в міжнародній торгівлі. Вона сприяє сталому розвитку, пропонуючи кращі умови торгівлі та захищаючи права маргіналізованих виробників і працівників, особливо на Півдні.» [6].

Доречно було би розглянути антитезу – несправедливу торгівлю, яка і є причиною важливості принципів справедливої торгівлі та їх дотримання. Несправедлива торгівлі – це та торгівля, котра реалізує недобросовісну практику чи нечесну поведінку осіб-учасників торгівлі по відношенню один до одного в процесі господарської діяльності. [7] Якщо розглядати торгівлю лише з економічного боку, то для успішного бізнесу потрібен наступний набір факторів: найдешевший постачальник, найдешевший працівник, найменші витрати на утримання працівників, велика кількість робітників, виснаження природних ресурсів. Складаючи ці чинники разом, отримуємо виробництво у країнах, що розвиваються з мізерною оплатою праці, недотриманням умов техніки безпеки, використанням

дитячої праці та нехтуванням екологічними нормами. Цікаво, що багато відомих компаній вдаються до виробництва своїх товарів у країнах, що розвиваються. Особливо актуально це для виробництва одягу та техніки. Прикметно, що компанії напряму вкрай рідко заходять на ринок в країни, що розвиваються та відкривають там виробництва під своїм іменем. Частіше західні компанії використовують підрядників - фірми, всередині країни, які виробляють їм той чи інший товар на замовлення. Завдяки глобалізації, справедлива торгівля набуває ще більшого значення. Питання Fairtrade наразі виникає більше саме в глобальному контексті. Розвинені країни можуть і часто використовують глобалізацію, як інструмент, для «підвищення» ефективності своїх компаній саме ціною справедливої торгівлі.

Існує думка, що ідея справедливої торгівлі – це антиглобалістична ідея, котра протиставляє вільну торгівлю справедливій. Глобалізація, натомість, серед прихильників такої концепції, сприяє фінансовій нестабільності, заважає природньому розвитку країн, що розвиваються, а також сприяє нерівномірному розподілу доходів. [8]. Проте є кардинально інша ідея стосовно справедливої торгівлі та глобалізації. Прихильники такої думки стверджують, що глобалізація – це можливість покращити умови життя та праці в країнах, що розвиваються, використовуючи для цього прямі механізми винагороди громадянами з розвинених країн. [9]

Принципи справедливої торгівлі представляють собою набір етичних принципів і стандартів, спрямованих на створення більш справедливих умов у глобальній економічній системі. Основні аспекти цих принципів забезпечують рівність та збалансованість на глобальному ринку. Ці принципи допомагають врегулювати економічну світову систему та створюють сприятливі умови для всіх її учасників, підсилюючи конкурентоспроможність та цим самим впливаючи на ринок.

Для регулювання та реалізації принципів Fairtrade існує окрема організація – Організація справедливої торгівлі (надалі ОСТ). [10] Для регулювання торгівлі в цілому – є Світова організація торгівлі (надалі СОТ). Чому ж СОТ не займається регуляцією справедливої торгівлі? Насамперед, важливо зрозуміти, що СОТ

включає також регуляцію справедливої торгівлі. Насправді, ці дві організації хоч і стосуються торгівлі, але мають різні основні напрямки. Головний напрямок діяльності СОТ полягає в регулюванні міжнародної торгівлі, сприянні вільній торгівлі товарами та послугами між країнами та встановленні правил для забезпечення стабільності та прозорості у світовій економіці. Основна мета СОТ полягає в створенні сприятливих умов для розвитку міжнародної торгівлі, зменшенні торговельних бар'єрів та сприянні економічному зростанню. [11]

Організація справедливої торгівлі має інший головний напрямок своєї діяльності. Її ціль полягає в підтримці справедливих торговельних відносин між країнами, а також в захисті прав іноземних виробників, особливо тих, які є вразливими або перебувають у не вигідному становищі на міжнародному ринку.

ОСТ пропагує принципи справедливої та екологічно збалансованої торгівлі, сприяє розвитку малих виробників та забезпеченню їх справедливою винагородою за вироблену продукцію. Вона активно працює над зменшенням нерівності у міжнародній торгівлі, зокрема шляхом забезпечення доступу до ринків для країн розвинутого світу та економік, що розвиваються. Таким чином ОСТ доповнює діяльність СОТ, фокусуючись на соціальних та екологічних аспектах торгівлі та на підтримці виробників, що перебувають у вразливому становищі. [10]

Згідно ОСТ існує десять принципів Fairtrade: створення можливостей для економічно маргіналізованих виробників, прозорість і відповідальність, практика чесної торгівлі, справедлива оплата, ні дитячій праці, ні примусовій праці, відсутність дискримінації, гендерна рівність, свобода асоціацій, хороші умови праці, забезпечення розвитку потенціалу, сприяння справедливій торгівлі, кліматичний вплив та захист навколишнього середовища. [12]

Ці принципи справедливої торгівлі мають значний вплив на різні аспекти глобальної економіки та торгівлі. По-перше, створення можливостей для економічно маргіналізованих виробників сприяє залученню цих суб'єктів до міжнародного ринку, дозволяючи їм отримати доступ до нових можливостей та підвищити рівень життя. Прозорість і відповідальність гарантують, що торгівля відбувається на основі чесних і прозорих умов, що сприяє підвищенню довіри між

учасниками ринку та зменшенню ризиків шахрайства та корупції. Реалізація чесної торгівлі сприяє виключенню шкідливих практик, таких як позначки на товарах, що не відповідають дійсності, або нестача інформації про товари.

Справедлива оплата і відсутність дитячої та примусової праці допомагають забезпечити гідні умови для працівників, підвищуючи їх соціальний статус та забезпечуючи дотримання прав людини. Недопущення дискримінації та гендерна рівність сприяють створенню рівних можливостей для усіх учасників торгівлі. Хороші умови праці, розвиток потенціалу та підтримка справедливої торгівлі надають умови для стабільного економічного зростання, а також для соціального та економічного розвитку.

Нарешті, кліматичний вплив та захист навколишнього середовища стають все більш важливими у контексті зміни клімату та сталого розвитку. Ці принципи сприяють зменшенню негативного впливу торгівлі на довкілля та забезпечують збереження природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Усі ці принципи є важливими у сучасному світі, адже людство прагне бути соціально відповідальним, етичним, справедливим та екологічним. Fairtrade – це наш шлях до рівності та «нової» економіки.

1.2. Еволюція теоретичних концепцій справедливої торгівлі та їх вплив на глобальну торгівельну систему

Еволюція теоретичних концепцій справедливої торгівлі відіграє важливу роль у розумінні сучасних тенденцій глобальної торгівельної системи. Принципи справедливої торгівлі виникали, змінювались і вдосконалювались протягом великого періоду історії, відображаючи соціальні, економічні та філософські тенденції свого часу.

Важливо дослідити еволюцію теоретичних підходів до справедливої торгівлі та їх вплив на глобальну торгівельну систему. Мета полягає у розкритті зміни уявлень про справедливу торгівлю, від початкових класичних економічних концепцій до сучасних філософських та етичних розумінь.

Доцільно розглянути ключові теоретичні школи думки, які вплинули на розвиток концепцій справедливої торгівлі, і висвітлити, як ці ідеї відобразилися на глобальних торговельних відносинах. Дослідження еволюції теоретичних концепцій сприятиме кращому розумінню сучасних викликів і можливостей у глобальній торговельній системі, що базується на принципах справедливості та екітабельності.

Концепція Fairtrade має глибокі корені в класичних економічних теоріях, таких як теорія Адама Сміта та Девіда Рікардо, які досліджували принципи виробництва, розподілу та обміну благ.

Адам Сміт, в своїй праці "Дослідження щодо природи і причин багатства народів", підкреслював важливість вільної торгівлі як ключового фактору для стимулювання економічного зростання і підвищення добробуту суспільства. Сміт вважав, що ринок, в якому суб'єкти можуть вільно обмінюватися товарами і послугами, автоматично приводить до оптимального розподілу ресурсів і підвищення ефективності виробництва. Його концепція "невидимої руки ринку" вказувала на те, що індивідуальні інтереси призводять до загального блага, якщо ринок діє вільно та без перешкод. [13] Вперше концепція вигідної вільної торгівлі висунув саме Адам Сміт. Автор запропонував ідею того, що країні вигідніше купити товар у іншої країни, якщо це буде дешевше, ніж виробляти цей товар самостійно. При цьому, купити цей товар потрібно за частину продукції виробленої в країні, що купує. Тобто Адам Сміт пропонував кожній країні зосередитися на виробництві тих товарів, які вона може виготовити з меншою кількістю витрат, в тому числі і ресурсу (тобто має абсолютну перевагу у виробництві якогось товару над іншими країнами). Відповідно, країнам вигідніше торгувати своїми «дешевими» товарами в обмін на «дешеві» товари інших країн. Кожна країна в такому випадку виграє від такої торгівлі через збільшення загального обсягу виробництва і споживання. Це теорія отримала назву «теорія абсолютних переваг».

[13]

Ця теорія була дещо вдосконалена іншими авторами. Ідея теорії порівняльних переваг періодично з'являлась у роботах вчених першої половини

дев'ятнадцятого століття. Найкраще сформулював концепцію порівняльних переваг саме Девід Рікардо 1817 року у своїх теоріях про відносні переваги та теорії компаративних витрат. Він розглядав торгівлю як засіб для збільшення загального блага націй. Згідно з його теорією, країни повинні спеціалізуватися у виробництві тих товарів, в яких вони мають відносну перевагу (а саме на виробництві товарів, які вони можуть виробляти дешевше з меншою кількістю альтернативних витрат), і обмінюватися цими товарами між собою. Рікардо просував ідею, що будь-яка країна може мати порівняльну перевагу у виробництві хоча б одного товару. Рікардо довів, що навіть якщо одна країна має абсолютні переваги у виробництві всіх товарів, обмін відбувається вигідно для всіх сторін, що залучається до процесу торгівлі. Він продемонстрував теорію на прикладі ситуації між Англією та Португалією. Рікардо припускає, що Португалія має більшу продуктивність у виробництві обох товарів, але визначальним для теорії є порівняння альтернативних витрат виробництва між країнами. [14]

Порівняльна перевага виникає, коли одна країна може виготовити певний товар за менші альтернативні витрати порівняно з іншою країною. Наприклад, якщо Англія може виробити тканину, відмовляючись від меншої кількості вина, ніж Португалія, то Англія має порівняльну перевагу у виробництві тканини.

Ця теорія вказує, що, навіть якщо одна країна не є найбільш продуктивною у виробництві будь-якого товару, вона все одно може мати порівняльну перевагу у виробництві певного товару. Спеціалізація країн у виробництві товарів, в яких вони мають порівняльну перевагу, і вільна торгівля забезпечують підвищення обсягів виробництва і загальний рівень добробуту країн. Також Рікардо увів поняття альтернативних витрат. [14].

Ці класичні підходи встановили основні принципи справедливої торгівлі, які пізніше стали об'єктом уваги сучасних дослідників та активістів у галузі міжнародної торгівлі.

Важливо також розглянути концепцію справедливої торгівлі з етичної та філософської точок зору. Погляди філософа Іммануїла Канта значним чином відобразилися на розумінні торгівлі в сучасному економічному середовищі. Варто

зосередитися на філософських поглядах Канта, котрі сприяли розвитку більш справедливих умов торгівлі. Проаналізувавши це питання, стане зрозуміло, як філософські концепції застосовуються в практичних аспектах справедливої торгівлі та як вони сприяють етичному економічному середовищу. Розгляд торгівлі, в тому числі справедливої, зазвичай не проводять через призму філософської етики. Насправді, це має більше сенсу, ніж здається на перший погляд. Розуміння моральних аспектів торгівлі крізь бачення Канта, сприяє поширенню застосування принципів справедливості у сучасних торгівельних відносинах. Також цей аналіз допоможе визначити, на чому базуються сучасні принципи Fairtrade.

Іммануїл Кант, німецький філософ XVIII століття, завдяки своїм ідеям мав значний вплив на концепцію справедливої торгівлі. Його основні аспекти філософських поглядів: категоричний імператив, концепція поваги до особи та універсальність моральних законів, - стали фундаментальними у формуванні принципів Fairtrade.

Своє моральне вчення Кант формує через поняття категоричного імперативу. Категоричний імператив у його трактуванні – це моральна норма, яка є формально незалежною у своїй основі від будь-яких фактичних умов людського «хвилювання», яка є безумовно-обов'язковою для виконання при будь-якому наборі наших фактичних цілей. [15]. Якщо перекласти на «мову торгівлі», то це означає, що економічні відносини мають ґрунтуватися на моральних законах, що є універсальними, та котрі надають захист усім сторонам торгівлі. Кант у своїх працях наголошував на важливості моральної універсальності і незалежності від конкретних обставин. Він підкреслював, що кожна сторона торгівлі має брати до уваги моральні обов'язки та поважати гідність інших учасників торгівлі. Відповідно, на основі цього принципу, частково сформувалося поняття справедливості торгівлі. В цьому випадку вона означає дотримання загальних моральних норм у взаємодії між суб'єктами торгівлі. В торгівельних відносинах варто діяти згідно принципів справедливості, які можна було б застосовувати у будь-яких обставинах без винятку. Як показує практика, вільний ринок не здатен сформувати таку справедливість природнім шляхом. [15]

Також можна простежити вплив концепції поваги до особи Канта у формулюванні сучасного поняття про справедливу торгівлю та її принципи. У своїх працях Іммануїл Кант зазначає повагу до особи, як вищий моральний принцип. Сам принцип полягає у тому, що кожна людина має бути метою сама по собі, а не як засіб для досягнення цілей. Цей принцип має значний вплив на розуміння справедливості в різних сферах, включаючи торгівлю. Якщо перекласти концепцію поваги до людини на економічне середовище та торгівлю, то в цьому контексті він означає, що в рамках торгівлі особа має бути самоціллю та особа не має використовуватися як засіб для досягнення економічних цілей. Кожна людина має незаперечну гідність і моральні права, які не можуть бути порушені чи пожертвовані для досягнення інших цілей. Людина, за Кантом, має властивість автономії — здатність діяти згідно з моральними законами, які вона визнає за потрібні, і ця здатність дає їй особливу цінність. Можна простежити цю філософію у таких принципах Fairtrade, як «Ні дитячій та примусовій праці», «Зобов'язання до відсутності дискримінації, гендерної рівності та розширення економічних прав жінок та свободи об'єднань», «Забезпечення хороших умов праці». [12] В основі цих принципів лежить саме людина та повага до неї, як до особистості. Філософія Канта чітко проглядається у трактуванні цих принципів та самої концепції справедливої торгівлі в цілому. Принципи справедливої торгівлі націлені на захист кожної сторони торгівлі, в тому числі і людини, її гідності та незалежності. [15]

Важливе значення для поняття справедливої торгівлі також має концепція Іммануїла Канта про універсальність моральних законів. Ця концепція є одною з основних етичної системи філософа та полягає в загальності та обов'язковості моральних законів для всіх раціональних істот, незалежно від їхніх конкретних обставин чи бажань. Перекладаючи на торгівлю, це означає вимогу застосовувати принципи справедливої торгівлі до всіх торгівельних відносин, забезпечуючи рівність і справедливість у торгівельних угодах. Принцип універсальності моральних законів також ставить під сумнів різні форми експлуатації чи нерівності у торгівлі, які можуть суперечити загальним моральним нормам. Наприклад, якщо

певні умови торгівлі призводять до порушення прав чи гідності певних осіб, це може суперечити принципу універсальності моральних законів Канта. [16] [17]

Філософські надбання Іммануїла Канта стали основоположними у формуванні принципів Fairtrade. Вони надали принципам справедливої торгівлі дійсно справедливого характеру та глибокого контексту.

Перші ж справжні згадки та надбання справедливої торгівлі у сучасному розуміння містяться у творах Едуарда Доувеса Деккера, голландського письменника, котрий у 1859 році випустив книгу «Макс Гавелар». У цій книзі письменник описав несправедливість у процесі торгівлі кавою між двома країнами – Нідерландами та Індонезією. У книзі розповідається про те, як Макс Гавелар, головний герой, залишає Нідерландську торгову компанію, щоб працювати на знак солідарності з місцевим населенням. Це роман, в якому автор критично оцінює експлуатацію та знущання над місцевими жителями, зокрема концентруючись на одному з головних імпортованих товарів Нідерландів – каві. Ця книга підіймає питання соціальної справедливості, експлуатації та економічної нерівності, як наслідок колоніальних підходів до торгівлі. У романі чітко простежується, як експортно-імпортовні відносини колоніального режиму викликають суспільну дискримінацію, збагачують лише певні класи через порушення прав інших людей. Таким чином, цей роман відображає чи не повну проблематику сучасного руху Fairtrade. [18]

У ХХ столітті розвиток ідеї справедливої торгівлі відбувався через поглиблення уже відомих теорій. До прикладу, Освальдо де Ріверо осмислює «нову» модель вільного ринку та приходиться до концепції «міжнародного дарвінізму» [19], котра поєднує ідеї Адама Сміта та Чарльза Дарвіна, тим самим об'єднуючи вільну торгівлю та теорію про виживання найбільш пристосованих. Ці ідеї домінували в інтелектуальному надбанні сучасного капіталізму, проте справедлива торгівля пропонує інший погляд, вказуючи на те, що "виживання найсильніших" на міжнародному ринку не є морально виправданим у сучасному суспільстві.

Справедлива торгівля у своїй основі більше ґрунтується на посткейнсіанській моделі економіки, адже саме в ній ціна тісніше пов'язана з

собівартістю виробництва, а баланс сил постійно піддається змінам, задля забезпечення справедливого доступу до ринків. Fairtrade тяжіє до балансу між найбільшими компаніями світу та найбільш бідними економічно активними працівниками.

Рисунок 1.1. Теоретичні підвалини концепції справедливої торгівлі

У другій половині ХХ століття в Європі виникає студентський радикальний рух «Fair Trade», в якому почала формуватися думка про те, що бізнес, для бідних людей, – це погано. Цей рух був спрямований проти транснаціональних корпорацій (ТНК). Особливо сильний рух проти ТНК проявився в кампаніях проти "розкриття санкцій" бізнесу в Південній Африці та колишній Родезії. Ці кампанії стали символом протесту проти системи апартеїду в Південній Африці, яка дискримінувала чорне населення та встановила суворі обмеження щодо їхніх прав та можливостей. Метою цих кампаній було залучення уваги світової спільноти до несправедливостей, що відбувалися в цих регіонах, та створення тиску на ТНК, які підтримували або вигідно використовувалися такою системою.

Ці рухи стали підґрунтям для розвитку ідеї справедливої торгівлі в контексті Південної Африки та інших країн. Кампанії проти ТНК змусили світ подумати про

етичність торгівлі та вплив бізнесу на соціальні та економічні умови у цих регіонах, що відобразилося у подальшому розвитку концепції Fairtrade. [20]

На початку 1960-х років британська неурядова організація Oxfam стала однією з перших, що звернули увагу на торгівлю між країнами Півдня і Півночі, спрямовуючи свої зусилля на збільшення можливостей та доходів виробників. У 1964 році Oxfam заснувала торговельну дочірню компанію з цією метою. Ідея справедливої торгівлі поширилася в Європі, і в 1967 році була створена найбільша голландська організація альтернативної торгівлі (OAT) - Alternative Trading Organisation. [21]

У той же час близько двадцяти років до створення Oxfam, працівники американської неурядової організації Mennonite Central Committee (MCC) почали імпортувати вишивку з Пуерто-Ріко. Жінка на ім'я Една Рут Байлер, відвідавши волонтерів MCC, побачила, що торгівля ручною продукцією може стати засобом покращення їхнього благополуччя. У ранні 1970-ті цей проект, який почався у підвалі Байлера, став офіційною програмою MCC під назвою SELFHELP Crafts of the World. Програма ціллю свого діяння ставила підтримку виробників, особливо палестинських біженців та інших, шляхом торгівлі їхньою ручною роботою. В 1996 рік програма була переорганізована та відроджена під новою назвою Ten Thousand Villages в рамках американської OAT. [21]

Сімдесяті роки ХХ століття— час розвитку справедливої торгівлі. Традиційні бізнес-моделі, вважалося, мають недоліки, і єдиний спосіб зробити їх більш справедливими — створити альтернативну торговельну модель. Попит на Fairtrade зростав в Європі, що відкривало нові можливості для виробників на Півдні. Організації Juteworks і MCC постачали товари ручної роботи з OAT. У 1975 році Perketi створено в Індонезії з метою розвитку традиційних ремесл. На початку 1970-х років Tearfund імпортував ремесляні вироби з Бангладешу для перепродажу. У 1979 році засновано Traidcraft як альтернативну торговельну модель з християнськими принципами. [20]

У 80-х роках справедлива торгівля зіткнулася з повільним зростанням і змінними ринками. Попит на справедливу торгівлю почав знижуватися, і старі

продукти виглядали застарілими. З'явилися сільськогосподарські продукти, зокрема чай і кава. Темпи продажу знизилися, бо від покупців вимагалася відданість і солідарність. Якість продукції ставала на другий план поряд з принципами справедливої торгівлі. Ринок інтер'єрів почав розвиватися, і продукція ОАТ знайшла своє місце як нішевий сегмент. Організації стали звертати увагу на сертифікацію продуктів Fair Trade. Кава стала першим сертифікованим продуктом під брендом Max Havelaar. У Нідерландах кава під цим брендом швидко здобула популярність. У Великій Британії роль кави в розвитку справедливої торгівлі підкреслив Cafédirect, створений чотирма ОАТ для доступу до супермаркетів. Успіх Cafédirect відобразився на ринках Європи, а також в утворенні організацій, що об'єднували ОАТ з усього світу. [20]

У 90-х роках справедлива торгівля стала більш видимою, особливо щодо продуктів харчування та сільськогосподарської продукції. Організації змінили стратегію з продажу окремих інгредієнтів на продаж готової продукції. Однак незважаючи на розвиток продуктів і маркування, недостатньо було доказів радикальних змін у корпоративному мисленні. Водночас зростала увага до проблем дитячої праці та умов виробництва. Це призвело до збільшення обізнаності корпорацій у питаннях соціальної відповідальності. Справедлива торгівля також почала активно впроваджувати соціальний аудит для оцінки соціального впливу своєї діяльності. [20]

У ХХІ столітті концепція Fairtrade набула розквіту, стала більш впливовою та поширеною. Завдяки значному розвитку теоретичного підґрунтя справедливої торгівлі за попередні століття, ХХІ століття характеризується більш практичними аспектами та впровадженням тих самих набутих знань. Перш за все ця концепція піддалась стандартизації та сертифікації. Організації справедливої торгівлі встановили чіткі стандарти, що вважається саме справедливою торгівлею. Це допомогло бізнесу та споживачам ідентифікувати продукти справедливої торгівлі, а також підприємствам стало простіше розуміти до яких принципів їм необхідно прагнути.

Варто розглянути ключові події у хронологічному порядку, які вплинули на справедливу торгівлю на початку 2000-х років. У 2001 році була підписана Конвенція про гідне працевлаштування сільськогосподарських працівників (№ 184). [22] Це був важливий крок у боротьбі з проблемами соціальної відповідальності в сільському господарстві. У 2008 році Міжнародна Федерація Альтернативної Торгівлі була перейменована в Організацію справедливої торгівлі. Це було зроблено з метою розширення спектру цілей та цінностей організації. [23]. У 2009 році Організацією справедливої торгівлі були розроблені принципи Fairtrade та офіційно опубліковані у вересні 2009 року. Ці принципи визначають фундаментальні цінності та стандарти, які повинні дотримуватися учасники торгівлі у своїй діяльності для того, щоб бути сертифікованими виробниками, залученими у справедливу торгівлю. Кожен принцип орієнтований на підтримку справедливих умов для виробників у країнах, що розвиваються, забезпечення прозорості та взаємодії у бізнесі, а також впровадження відповідального споживання. [12] У 2010 році Міжнародна організація зі стандартизації (ISO) впровадила Стандарт ISO 26000 щодо соціальної відповідальності, який включає аспекти справедливої торгівлі та принципи, такі як етична поведінка, боротьба з корупцією і захист прав споживачів. [24] Усі ці події та організації сприяли поглибленню та впровадженню справедливої торгівлі у сучасні економічні процеси.

Студентський рух Fair Trade

- кампанії проти ТНК

Британська неурядова організація Oxfam

- сприяння збільшенню можливостей та доходів виробників Півдня та Півночі

Голландська Організація альтернативної торгівлі

- підтримка малих виробників у країнах, що розвиваються, і сприяння продажу їхньої продукції на європейських ринках

Програма SELFHELP Crafts of the World від американської організації Mennonite Central Committee (згодом Ten Thousand Villages)

- підтримка виробників шляхом торгівлі їх продукцією ручної роботи

Організація справедливої торгівлі

- забезпечення справедливих умов торгівлі для виробників у країнах, що розвиваються

Міжнародна організація стандартизації

- стандарт ISO 26000 щодо соціальної відповідальності

Рисунок 1.2. Організації та об'єднання, що мали вплив на формування справедливої торгівлі у період XX-XXI століть

Також необхідно розглянути аспекти розвитку справедливої торгівлі у XXI столітті. Завдяки поширенню інформації про справедливу торгівлі, легкому доступу до неї, відбулось зростання кількості свідомих споживачів, котрі почали звертати увагу на важливість підтримки концепції справедливої торгівлі та відповідального споживання.

Справедлива торгівля в ці роки поширилась на нові географічні області та ринки. Це відбулося в тому числі і завдяки глобалізації. Розширення сприяло збільшенню доступу виробників до справедливих умов. Також важливим стало партнерство та співпраця. Організації справедливої торгівлі почали співпрацювати між собою, з урядовими структурами, іншими міжнародними організаціями задля покращення умов для виробників.

1.3. Роль принципів справедливої торгівлі в сучасній глобальній торгівельній системі та актуальні тенденції їх розвитку

Роль принципів Fairtrade в сучасній глобальній торгівельній системі вкрай важлива через акцент на справедливість, соціальну справедливість і екологічну стійкість. Ці принципи сприяють покращенню умов праці виробників у країнах, що розвиваються, забезпечуючи справедливі заробітні плати, гідні умови праці та захист прав людини. Крім того, справедлива торгівля сприяє розвитку стійкого споживання, популяризації етичного бізнесу і зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище. Через глобалізацію світу, зокрема і в торгівельній сфері, необхідно розглядати роль принципів Fairtrade у світовій мережі. Принципи справедливої торгівлі мають значний вплив на сучасну глобальну торгівельну систему через наступні аспекти:

1. Соціальна справедливість: принципи справедливої торгівлі сприяють покращенню умов праці та життя виробників у країнах розвинутого світу. Вони забезпечують справедливі заробітні плати, гідні умови праці та захист прав людини.
2. Екологічна стійкість: справедлива торгівля підтримує екологічні стандарти та сприяє збереженню довкілля. Вона сприяє розвитку органічного виробництва, використанню еко-матеріалів та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище.
3. Транспарентність та справедливість у ланцюгу постачання: принципи справедливої торгівлі підтримують транспарентність у ланцюгу постачання. Це означає чесні умови угоди між виробниками та покупцями, а також високий рівень взаємодії та відкритість у взаєминах між ними.
4. Підтримка місцевих громад: справедлива торгівля сприяє розвитку місцевих громад у країнах з наявністю виробників, котрі залучені у справедливу торгівлю. Організації справедливої торгівлі підтримують малі сімейні підприємства, розвиток жіночих ініціатив та загальний економічний ріст.

5. Популяризація етичного споживання: принципи справедливої торгівлі сприяють популяризації етичного споживання та розвитку усвідомленості серед споживачів. Організації справедливої торгівлі підтримують вибір товарів із справедливими умовами виробництва та підтримують бізнес, який дотримується високих стандартів соціальної відповідальності. [12]

Актуальні тенденції розвитку принципів Fairtrade включають:

1. Розширення географії: посилення діяльності справедливої торгівлі в нових регіонах світу, зокрема в Азії та Африці, для забезпечення більшого впливу на життя виробників.
2. Співпраця з бізнесом: збільшення співпраці між організаціями справедливої торгівлі та комерційними підприємствами для поширення сфери впливу справедливої торгівлі.
3. Розширення асортименту продуктів: розвиток нових продуктів справедливої торгівлі, таких як еко-товари, органічна їжа тощо.
4. Цифрові технології: використання цифрових технологій для підвищення прозорості ланцюга постачання та сприяння взаємодії між виробниками і споживачами.
5. Розвиток міжнародних стандартів: збільшення уваги до розробки міжнародних стандартів справедливої торгівлі для підтримки її розвитку на глобальному рівні. [25]

Отже, принципи справедливої торгівлі відіграють важливу роль у глобальній торгівельній системі. Концепція Fairtrade має значне історичне підґрунтя, що окреслює проблематику справедливої торгівлі починаючи з XVIII століття. Багато філософів та науковців підіймали різні аспекти справедливої торгівлі у своїх працях, що згодом призвело до стандартизації та окреслення чітких принципів справедливої торгівлі. Формування ідеології Fairtrade відбувалось поступово та згодом набуло форми Організації справедливої торгівлі та 10 принципів справедливої торгівлі. Зважаючи на значну глобалізацію сучасного світу, справедливій торгівлі стає легше здобувати нових прихильників та

впроваджувати зміни у світі задля забезпечення рівності та справедливості на всіх етапах торгівлі.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА ТА АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПІВ СПРАВЕДЛИВОЇ ТОРГІВЛІ У ГЛОБАЛЬНІЙ ТОРГІВЕЛЬНІЙ СИСТЕМІ

2.1. Особливості функціонування принципів справедливої торгівлі на міжнародному рівні

В сучасному світі поняття справедливої торгівлі стає все більш актуальним і важливим в контексті глобальної економічної системи. На міжнародному рівні принципи справедливої не лише визначають механізми міжнародної торгівлі, а й впливають на соціально-економічний розвиток країн та долю мільйонів людей у всьому світі. У даному підрозділі ми розглянемо особливості функціонування принципів справедливої торгівлі на міжнародному рівні. Починаючи з аналізу міжнародних організацій, які регулюють торгівлю, та їхніх рекомендацій, ми дослідимо вплив цих принципів на глобальну економічну динаміку. Також ми розглянемо роль міжнародних договорів та угод у формуванні правової бази справедливої торгівлі та їхній вплив на міжнародні відносини. Ретельний аналіз цих аспектів дозволить нам зрозуміти сутність та перспективи розвитку принципів Fairtrade в сучасній глобальній торговельній системі.

Важливо розуміти, що успіх реалізації принципів справедливої торгівлі великою часткою залежить від готовності споживачів платити вищу ціну, аніж ринкова, за продукти справедливої торгівлі. Організація справедливої торгівлі частково фінансує свої проекти саме з прибутку від продажу товарів, сертифікованих організацією. [26] Наприклад, у випадку кави, виробленої згідно сертифікації ОСТ, світова пропозиція перевищує попит, що виключає вихід нових виробників, послаблює ефективність сертифікації та підриває її довговічність. Таким чином, одним із важливих аспектів для Fairtrade є збільшення її споживчої бази та поширення переваг, що впливають із участі в справедливій торгівлі, на все більшу кількість виробників. [2]

Принципи справедливої торгівлі функціонують завдяки організаціям та інституціям, які регулюють їх реалізацію та мають вплив на юридичні аспекти. Щоб

зрозуміти особливості функціонування принципів Fairtrade варто спершу визначити, які інституції мають вплив на саму справедливу торгівлю. Перш за все, це міжнародні організації. Насправді, не всі організації, що мають вплив на справедливо торгівлю, мають головний напрямок діяльності саме торгівлю. Це можуть бути також економічні та політичні союзи, які опосередковано своїми нормативно-правовими актами, угодами чи домовленостями впливають на справедливу торгівлю. Основні організації, які позначаються на реалізації принципів справедливої торгівлі:

- 1) Організація Справедливої Торгівлі (World Fair Trade Organization - WFTO)
- 2) Всесвітня Організація Торгівлі (World Trade Organization – WTO)
- 3) Організація Об'єднаних Націй (United Nations - UN)
- 4) Міжнародна організація праці (International Labour Organization - ILO)
- 5) Організація з харчових та сільськогосподарських товарів (Food and Agriculture Organization - FAO)
- 6) Світовий банк (World Bank)
- 7) Організація економічного співробітництва та розвитку (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD)

Для того, щоб зрозуміти, як функціонують принципи справедливої торгівлі у сучасному глобалізованому світі, - варто розглянути, як впливає кожна з вище наведених організацій на реалізацію справедливої торгівлі.

Найбільш дотичною до принципів справедливої торгівлі та їх реалізації є Організація справедливої торгівлі. ОСТ впливає на принципи справедливої торгівлі та їх реалізацію шляхом створення стандартів, сертифікації продукції, забезпечення справедливих цін та розвитку глобальних ринків. Організація встановлює стандарти справедливої торгівлі, які включають у себе вимоги до умов праці, екологічні стандарти, а також визначають справедливу ціну для виробників. Ці стандарти сприяють забезпеченню справедливих умов для виробників у країнах, що розвиваються. Також ОСТ здійснює процес сертифікації продукції, яка відповідає стандартам справедливої торгівлі. Це дозволяє споживачам впізнавати та підтримувати продукцію, яка була виготовлена відповідно до принципів

справедливої торгівлі. Організація працює над тим, щоб забезпечити виробникам, залученим до справедливої торгівлі, справедливі ціни за їхню продукцію. Це дозволяє виробникам отримувати достатній дохід для забезпечення гідних умов життя для себе і працівників та сприяє розвитку глобальних ринків для справедливої торгівлі, що надає можливість виробникам з країн, що розвиваються, мати доступ до нових перспектив для продажу своєї продукції. [27]

Організація справедливої торгівлі має механізм регуляції ціни. При нормальних умовах, ціна на товари справедливої торгівлі може бути більшою, ніж на звичайні товари. Це спричинено «преміум ціною» - надбавкою до мінімальної ціни, яку готові заплатити споживачі за товар справедливої торгівлі. Проте в кризових ситуаціях, до прикладу як кавова криза 2000-2004 років, вступає в дію механізм мінімальних цін на продукти справедливої торгівлі. Мінімальні ціни встановлюються та періодично коригуються для конкретних регіонів на основі методології оцінки середньої вартості сталого виробництва. Вони розроблені як сітка безпеки для виробників, коли ринкові ціни низькі. Це сприяє ціновій безпеці у часи падіння ринку. [3]

Світова організація торгівлі має важливе значення для справедливої торгівлі, незважаючи на те, що СОТ є більш широкою торговельною організацією, яка ставить за мету забезпечення вільної та рівної торгівлі між всіма країнами-учасницями, тоді як ОСТ більш конкретно спрямована на підтримку виробників з країн, що розвиваються, та забезпечення справедливих умов праці та оплати за їхню продукцію. Світова організація торгівлі впливає на принципи Fairtrade, їх реалізацію та саму справедливу торгівлю через розробку правил і норм, регулювання спорів та стимулювання економічного зростання. СОТ встановлює загальні правила для міжнародної торгівлі, які впливають на всіх країн-учасниць. Ці правила регулюють торгівельні відносини, включаючи тарифи, квоти та інші обмеження, які впливають на розвиток справедливої торгівлі. СОТ прагне до зменшення бар'єрів для міжнародної торгівлі та створення більш відкритих ринків. Це стає стимулом для конкуренції та сприяє доступу виробників з країн, що розвиваються, до нових ринків. Також СОТ вирішує торговельні спори між

країнами, що дозволяє забезпечити дотримання принципів справедливої торгівлі та вирішувати конфлікти, які можуть виникнути через порушення торговельних угод. Шляхом сприяння міжнародній торгівлі СОТ сприяє економічному зростанню та розвитку країн-учасниць, що створює умови для підвищення рівня життя та зменшення бідності. [28]

Організація Об'єднаних Націй (ООН) впливає на справедливу торгівлю та її принципи через різні агентства, програми та ініціативи. Ось кілька способів, якими ООН впливає на цю сферу:

- Цілі сталого розвитку (ЦСР): ООН розробляє та впроваджує ЦСР, які включають мету "Гідна праця та економічне зростання". Це сприяє створенню умов для справедливої торгівлі, включаючи забезпечення гідних умов праці, захист прав працівників та зменшення нерівності у доходах.
- Спеціалізовані агентства: ООН має різні спеціалізовані агентства, такі як Міжнародна організація праці (МОП) та Європейська комісія з торгівлі, які займаються питаннями справедливої торгівлі, праці та розвитку.
- Рекомендації та звіти: ООН регулярно публікує звіти, рекомендації та дослідження, які стосуються справедливої торгівлі та її впливу на економічний розвиток, бідність та соціальну справедливість.
- Міжнародні конференції та форуми: ООН організовує міжнародні конференції та форуми, де обговорюються питання справедливої торгівлі, розвитку та боротьби з бідністю. Ці заходи створюють можливість для обміну досвідом та розробки нових стратегій у цій сфері.

Організація Об'єднаних Націй грає важливу роль у формуванні політики та сприянні імплементації принципів справедливої торгівлі на міжнародному рівні. [29]

Міжнародна організація праці, як агенція від ООН, теж має способи впливу на справедливу торгівлю, фокусуючись на умовах праці та соціальних правах. Перш за все, МОП приймає міжнародні стандарти праці, які включаються до різних угод та конвенцій. Ці стандарти визначають права працівників і включають такі аспекти, як умови праці, безпека та гігієна на робочому місці, а також заборону

дискримінації. МОП надає технічну допомогу країнам у розробці та реалізації політик, спрямованих на поліпшення умов праці та дотримання стандартів праці. Ще організація здійснює моніторинг дотримання стандартів праці та робить звіти про ситуацію з правами працівників у різних країнах світу. Ці звіти включають рекомендації щодо поліпшення умов праці та дотримання стандартів праці, що надає країнам та іншим світовим організаціям бачення рівня праці в країнах та можливостей до покращення умов. МОП співпрацює з урядами та роботодавцями з метою забезпечення дотримання стандартів праці та підтримки справедливої торгівлі через консультації, тренінги та інші заходи. Співпраця МОН з іншими міжнародними організаціями, такими як Всесвітня організація торгівлі та Організація з економічного співробітництва та розвитку, має, як результат, спільні розробки стратегій справедливої торгівлі та реалізації стандартів праці. [30]

Організація з харчових та сільськогосподарських товарів грає важливу роль у впровадженні принципів справедливої торгівлі, їх реалізації та підтримці справедливої торгівлі в сфері харчових продуктів. Ця організація надає технічну допомогу та консультації сільським господарствам у розвитку ефективних та стійких агропромислових систем шляхом підтримки у впровадженні екологічно чистих технологій, підвищенні якості продукції та доступу до ринків. FAO сприяє розвитку інфраструктури для забезпечення доступу до ринків та підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських товарів. Це включає покращення транспортних мереж, складських умов та систем управління ланцюгом постачання. Також Організація з харчових та сільськогосподарських товарів сприяє розвитку програм та проєктів, спрямованих на підтримку малих сільськогосподарських виробників та забезпечення їхнього доступу до ринків. Організація проводить навчання та консультації з питань сільськогосподарської практики та бізнесу. FAO також працює над забезпеченням стабільного доступу до продовольства та підвищенням продуктивності сільськогосподарського сектору. Це допомагає зменшити нерівності у доступі до харчових ресурсів та сприяє справедливій торгівлі продуктами харчування. Вплив FAO на справедливу торгівлю полягає у

забезпеченні стабільності та розвитку сільськогосподарського сектору, що є важливим аспектом справедливої торгівлі харчовими продуктами. [31]

Світовий банк впливає на принципи Fairtrade та їх реалізацію через різноманітні ініціативи та програми, спрямовані на підтримку розвитку торгівлі у країнах з низьким та середнім рівнем доходу. Світовий банк надає фінансову підтримку країнам для розвитку їхньої торговельної інфраструктури, включаючи порти, шляхи сполучення, митниці та інші торговельні об'єкти. Це допомагає знизити витрати на торгівлю та полегшує доступ до міжнародних ринків для країн, особливо для тих, які мають обмежені ресурси. Банк надає технічну допомогу та консультації країнам у сфері торгівлі, сприяючи розвитку їхніх торговельних політик, управління митницями, створенню та вдосконаленню торгових угод та інших інструментів, які можуть сприяти справедливій торгівлі. Світовий банк сприяє створенню сильних та прозорих інституцій, які регулюють торгівлю, включаючи митниці, торгові агентства та органи нагляду. Це допомагає зменшити корупцію та інші негативні явища, які можуть перешкоджати справедливій торгівлі. Також організація інвестує у розвиток людського капіталу, включаючи освіту та навчання для підвищення кваліфікації робочої сили в країнах з низьким та середнім рівнем доходу, сприяючи їхній участі у міжнародній торгівлі. [32]

Організація економічного співробітництва та розвитку зосереджується на загальній економічній політиці та розвитку, включаючи аспекти торгівлі. Організація впливає на справедливу торгівлю шляхом проведення аналізу та розроблення рекомендацій для країн-членів у галузі торгівлі та економіки загалом. OECD здійснює аналіз політики торгівлі країн-членів та розробляє рекомендації щодо поліпшення торговельних умов, включаючи захист прав інтелектуальної власності, сприяння конкуренції та зменшення тарифних бар'єрів. Організація також проводить дослідження та аналіз у галузі торгівлі та розвитку, що допомагає розробляти ефективні стратегії та політики для забезпечення справедливих умов торгівлі. Ще вона розробляє міжнародні стандарти та норми в галузі торгівлі, які впливають на реалізацію принципів справедливої торгівлі, такі як стандарти захисту прав праці, екологічні стандарти та антикорупційні політики. OECD надає

технічну допомогу та консультації країнам-членам у питаннях торгівлі та розвитку, сприяючи впровадженню ефективних торговельних стратегій та політик. [33]

Реалізація принципів справедливої торгівлі є складним та багатоаспектним процесом, в якому беруть участь різні міжнародні та національні організації з метою забезпечення справедливих умов торгівлі для всіх учасників. Усі вище описані організації мають вплив на справедливу торгівлю та на реалізацію принципів Fairtrade завдяки наявним їм інструментам. Це і є одною з головних особливостей функціонування принципів справедливої торгівлі на міжнародному рівні. Реалізація принципів справедливої торгівлі постійно залежить від сукупності факторів, спричиненими усіма цими організаціями. Саме тому цей процес є достатньо динамічним та змінним. Варто розглянути угоди та документи, які регулюють реалізацію принципів справедливої торгівлі на міжнародному рівні. Це надасть розуміння, як функціонує ця реалізація в глобальному розрізі.

Перш за все, ОСТ має стандарти справедливої торгівлі. Вони визначають вимоги до виробників, торговців чи інших учасників торгівлі для отримання сертифікації справедливої торгівлі. Існують різні стандарти для різних категорій учасників торговельного процесу: для фермерів, працівників та інших первинних виробників і для компаній, виробників, покупців та інших. Перші в свою чергу поділяються на стандарти для малих виробників, для організацій з найманою працею, для контрактного виробництва та на золоті стандарти. Другі ж поділяються на стандарти для торговців, кліматичні та для текстилю. Усі ці стандарти регулюють різних учасників торговельного ланцюга та забезпечують цих учасників сертифікацією справедливої торгівлі при виконанні цих стандартів. [34]

Також існують Керівні принципи ООН щодо бізнесу та прав людини. Хоча ці принципи не стосуються лише чесної торгівлі, вони є глобальним стандартом для запобігання та усунення ризику несприятливого впливу на права людини, пов'язаного з підприємницькою діяльністю, включаючи практику чесної торгівлі. Ці принципи визначають обов'язки держав та підприємств у забезпеченні захисту прав людини під час бізнес-діяльності. Згідно з цими принципами, підприємства

мають відповідати за свій вплив на права людини у всіх аспектах своєї діяльності, включаючи всі етапи процесу виробництва та постачання товарів і послуг. Це означає, що компанії повинні враховувати соціальні та екологічні аспекти при виборі своїх постачальників та укладенні угод, що прямо сприяє розвитку справедливої торгівлі. [35]

МОП має декілька конвенцій, які стосуються справедливої торгівлі. "Конвенція про працю в сільському господарстві" (№ 184), прийнята в 2001 році, має важливе значення для справедливої торгівлі. Вона регулює умови праці в сільському господарстві, зокрема, стосовно зайнятості, безпеки і охорони здоров'я сільських працівників, а також їхніх умов праці та життя. Конвенція визначає стандарти безпеки і охорони здоров'я для сільськогосподарських працівників. Це важливо для забезпечення гідних умов праці та запобігання травмам та захворюванням на робочому місці. Конвенція також встановлює норми щодо тривалості робочого часу, відпочинку та відпусток для сільськогосподарських працівників, містить положення, спрямовані на захист прав сільськогосподарських працівників-мігрантів, включаючи права на адекватні умови праці та захист від експлуатації та дискримінації. Конвенція № 184 встановлює заборону використання дитячої праці в сільському господарстві і забезпечує захист прав дітей на дитинство та освіту. [36]

Також важливе значення мають і інші конвенції МОП: "Конвенція про права працівників на організацію та колективне переговорне право" (№ 98), [37] "Конвенція про заборону примусового працевлаштування" (№ 29), [38] "Конвенція про заборону використання дитячої праці" (№ 138) [39], "Конвенція про поведження з робочими мігрантами" (№ 97). [40]

Конвенція № 98 гарантує право працівників на організацію профспілок і проведення колективних переговорів. Це сприяє забезпеченню справедливих умов праці та захисту інтересів працівників, що є важливим для справедливої торгівлі. Конвенції №29 та № 138 створюють стандарти для боротьби з примусового працевлаштуванням та використанням дитячої праці. Їх реалізація сприяє створенню умов, що виключають експлуатацію та дискримінацію працівників, що

також важливо для справедливої торгівлі. Конвенція № 97 створює стандарти для захисту прав робочих мігрантів, включаючи права на адекватні умови праці та захист від експлуатації. Це також важливий аспект справедливої торгівлі, оскільки робочі мігранти часто зустрічаються з ризиком експлуатації та неправомірного використання їх робочої сили на ринку праці.

Отже, конвенції МОП впливають на функціонування принципів справедливої торгівлі, забезпечуючи гідні умови праці, захист прав працівників та боротьбу з експлуатацією праці як на національному, так і на міжнародному рівнях.

СОТ в свою чергу має низку важливих угод, що мають вплив на реалізацію принципів справедливої торгівлі. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947) встановлює правила для міжнародної торгівлі товарами та послугами, включаючи принципи справедливої торгівлі, такі як недискримінація та захист інтелектуальної власності. [41]

Угода про сільське господарство регулює міжнародну торгівлю сільськогосподарською продукцією. Вона встановлює правила для справедливої торгівлі у сфері сільського господарства, включаючи заходи щодо субсидій, тарифів та технічних бар'єрів. [42]

Угода про технічні бар'єри в торгівлі регулює заходи, пов'язані з технічними стандартами та торговельними бар'єрами, що можуть впливати на справедливість торгівлі. [43]

Угода про правила проходження товарів встановлює правила для визначення країни походження товарів, що впливає на застосування митних тарифів та інших торговельних заходів. [44]

Усі ці угоди спрямовані на забезпечення справедливої торгівлі та дотримання принципів, таких як недискримінація, прозорість та взаємодія між країнами-членами Світової організації торгівлі.

Отже, головна особливість функціонування принципів справедливої торгівлі на глобальному ринку є сукупність регуляцій від різних організацій та виконання нормативно-правових актів, укладених завдяки цим організаціям. Ця

широка взаємодія дозволяє принципам справедливої торгівлі набувати прикладного характеру та реалізовуватися у світовому масштабі.

2.2. Аналіз масштабів та динаміки торгівлі на основі Fair Trade у світі

Зважаючи на попередні дослідження Fairtrade, стає зрозуміло, що проблема справедливої торгівлі стає все актуальнішою в контексті глобалізації та інтеграції економік. Дивлячись на розмаїття нормативно-правових актів і організацій, що регулюють міжнародну торгівлю, можна зробити висновок, що масштаби та динаміка справедливої торгівлі різючі. Варто розглянути статистичні дані аби цілком зрозуміти масштаби та динаміку реалізації принципів справедливої торгівлі.

У цьому розділі проводиться аналіз масштабів та динаміки реалізації принципів справедливої торгівлі на світовому ринку. Через призму різноманітних джерел та статистичних даних, стає очевидним, наскільки ефективно застосовуються принципи справедливої торгівлі, які чинники впливають на їх реалізацію, а також які тенденції спостерігаються у цій сфері. Зроблений аналіз допоможе краще зрозуміти стан справедливої торгівлі в сучасному світі та спрогнозувати перспективи її розвитку.

Спершу варто зрозуміти поширеність виробників сертифікованих Організацією справедливої торгівлі згідно з виконанням вимог. Виробники, залучені у справедливу торгівлю, об'єднуються у, так звані, регіональні мережі. Регіональні мережі виробників в Організації справедливої торгівлі - це ініціативи, спрямовані на об'єднання виробників з різних регіонів для спільної підтримки та співпраці. Ці мережі об'єднують виробників з певного географічного регіону або культурно-етнічної спільноти з метою підтримки їхньої участі в справедливій торгівлі.

Виробники, сертифіковані Організацією справедливої торгівлі, як видно з рис. 2.1, концентруються у трьох основних регіонах: Латинська Америка та Карибський басейн, Африка та Близький Схід і Азія та Тихоокеанський регіон. Латинська Америка та Карибський басейн є лідером з виробництва продукції

справедливої торгівлі. Тут вирощують каву, какао, банани, цукор та інші продукти. В Африці також виробляють багато продуктів справедливої торгівлі, таких як каву, какао, чай, бавовна та спеції. Азія та Тихий океан стає все більш важливим виробником продукції справедливої торгівлі. Тут вирощують каву, чай, банани, рис та інші продукти. На Близькому Сході виробляють менше продукції справедливої торгівлі, але вона стає все більш популярною. Тут вирощують каву, чай, фініки та інші продукти.

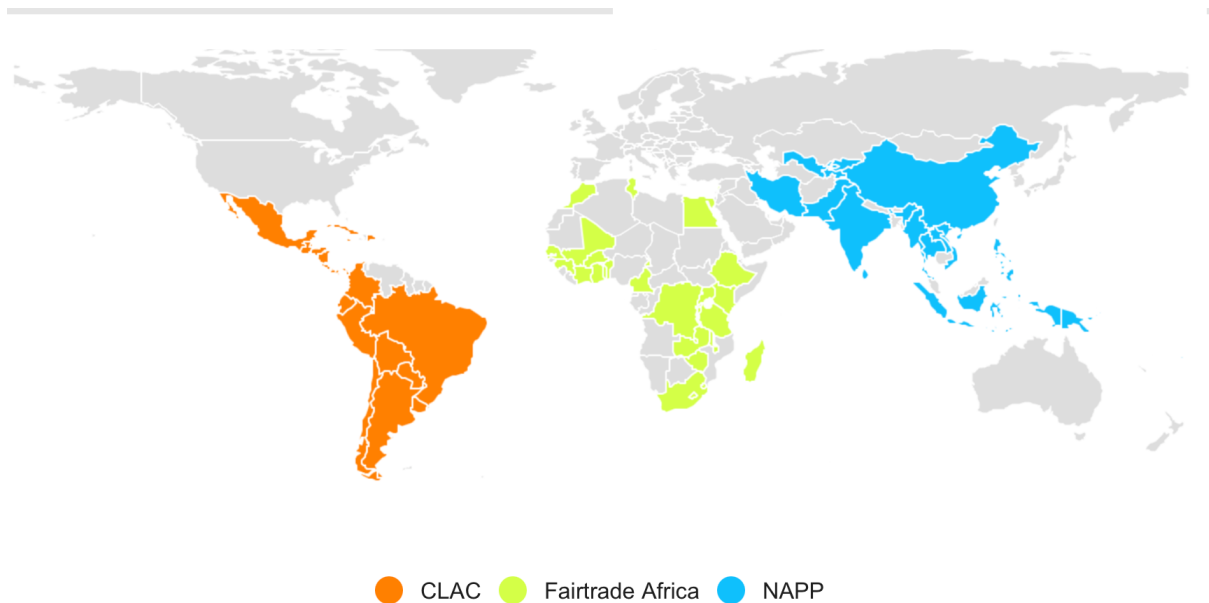

Рисунок 2.1. Поточні країни виробники, залучені у справедливу торгівлю, 2019 р. [45]

- CLAC — це Латиноамериканська та Карибська мережа дрібних виробників і працівників справедливої торгівлі
- Fairtrade Africa представляє фермерів і робітників в Африці та частинах Близького Сходу
- NAPP – це Мережа чесної торгівлі виробників Азії та Тихоокеанського регіону

Кожна регіональна мережа виробників справедливої торгівлі існує з декількох ключових причин: представництво та захист інтересів, обмін досвідом та ресурсами, підвищення обізнаності та популяризація, підтримка та розвиток. Країнам вигідно групуватися в такі мережі по регіонах для легшого розвитку та

співпраці. Регіональні мережі можуть надавати фінансову підтримку, консультації, навчання та інші види допомоги.

Розглянемо динаміку організацій виробників Справедливої торгівлі на рис. 2.2. Саме завдяки кількісним показникам можна зрозуміти, як реалізуються принципи справедливої торгівлі.

Рисунок 2.2. Загальна кількість організацій виробників Fairtrade за останні роки, 2013-2021 рр., од. [45]

З 2013 по 2021 роки бачимо зростання кількості організацій, що сертифіковані Організацією справедливої торгівлі та виробляють продукцію справедливої торгівлі. У 2013-2015 рр. спостерігається повільний приріст організацій-виробників, що залучені у справедливу торгівлю. Це можна пов'язати з економічною та політичною нестабільністю розвинутих країн у ці роки. Починаючи з 2016 року ситуація вирівнюється та набуває стабільного характеру. До організацій-виробників, залучених у справедливу торгівлю, додаються нові члени, шляхом отримання сертифікації Справедливої торгівлі. Приріст організацій виробників, залучених у справедливу торгівлю, відбувається невеликими темпами, проте стабільно. У середньому щорічний приріст протягом цього періоду становив близько 7%.

Приріст організацій виробників, залучених у справедливую торгівлю, відбувається невеликими темпами через складність отримання сертифікації. Виробники повинні відповідати жорстким стандартам, щоб отримати сертифікат справедливої торгівлі. Це може бути складним, дорогим і довгим процесом. Також виробникам часто потрібно вкладати значні кошти в модернізацію своїх виробничих процесів та інфраструктури, щоб відповідати стандартам справедливої торгівлі, тому це часто призводить до необхідності інвестування. Виробники справедливої торгівлі стикаються з жорсткою конкуренцією з боку традиційних виробників, які не дотримуються цих стандартів, що є черговою причиною до відносно низького приросту.

Незважаючи на ці виклики, приріст організацій виробників справедливої торгівлі є стійким. Це свідчить про те, що все більше людей і організацій визнають важливість справедливої торгівлі та прагнуть зробити світ більш справедливим.

Найбільш показова статистика по реалізації принципів справедливої торгівлі в регіоні Африки та Близького Сходу. Згідно рис. 2.3, загальна кількість фермерів та працівників, залучених у справедливую торгівлю, зросла на 2,4 відсотка порівняно з 2019 роком, причому кількість робітників зросла на 0,9%, а кількість фермерів зросла на 2,6%. Це свідчить про те, що більша частка виробництв, що доєднуються до справедливої торгівлі, є одноосібними виробництвами чи фермерами. За гендерними показниками - у 2021 році 46,5% усіх працівників становлять жінки, тоді як 20,7% усіх фермерів становлять жінки. На чотири найпопулярніші продукти припадає 94% усіх працівників, тобто квіти 65%, чай 12%, свіжі фрукти 12% і банани 6%. Зосередженість на організаціях виробників дрібних власників: 97% фермерів виробляють три продукти: кава – 40%, какао – 32% і чай – 24%. [47]

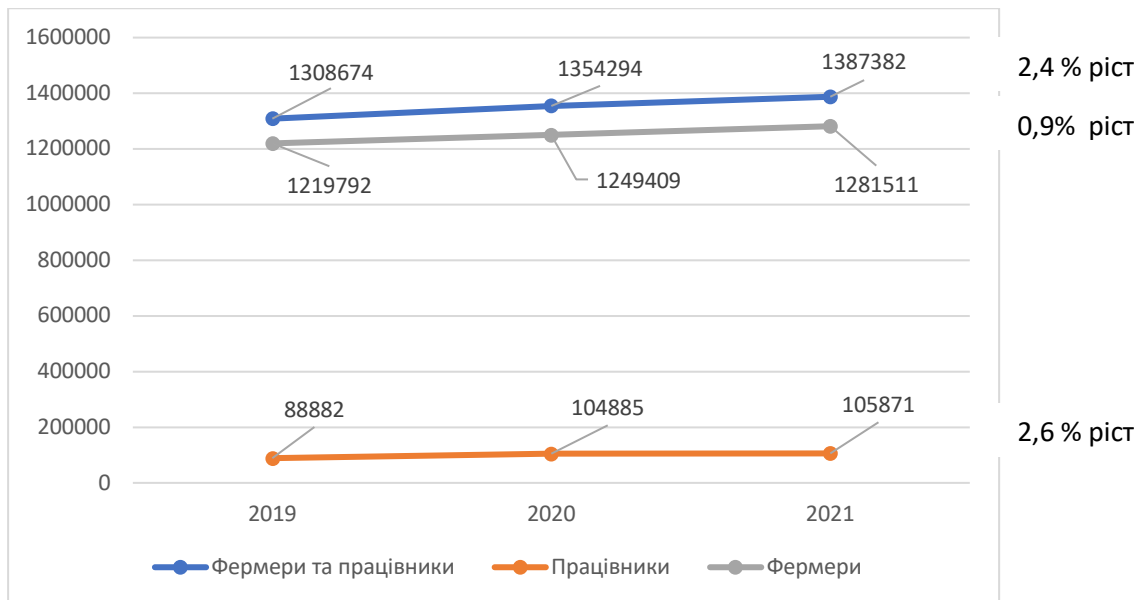

Рисунок 2.3. Приріст працівників та фермерів, залучених до справедливої торгівлі у регіоні Африки та Близького Сходу, 2019-2021 рр., од. [46]

Якщо розглядати систему Справедливої торгівлі в цілому, то - це система міжнародної торгівлі, яка прагне до того, щоб виробники з країн, що розвиваються, отримували справедливу ціну за свою продукцію. Ця система ґрунтується на принципах етичного та стійкого розвитку.

Рис. 2.4 демонструє країни, котрі перебувають у системі справедливої торгівлі. Різні країни у цій системі виконують різні ролі. Є країни з організаціями-виробниками, залученими у справедливу торгівлю, країни, що мають власні організації справедливої торгівлі та країни з маркетинговими організаціями Fairtrade.

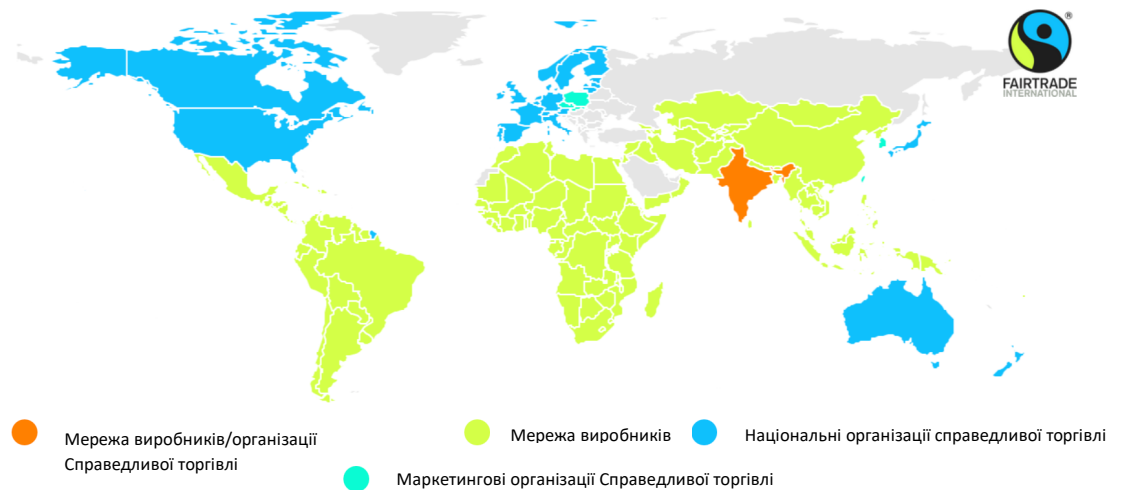

Рисунок 2.4. Система Справедливої торгівлі [47]

Країни з наявними організаціями-виробниками, залученими у справедливу торгівлю, - це три основних регіони - Латинська Америка та Карибський басейн, Африка та Близький Схід і Азія та Тихоокеанський регіон. В цих регіонах наявні організації, котрі відповідають стандартам справедливої торгівлі та виробляють сертифіковану продукцію. Єдиною країною, котра має як і мережу виробників справедливої торгівлі, так і саму організацію справедливої торгівлі є Індія. До країн, що мають свої організації справедливої торгівлі належать здебільшого розвинені країни Європи, Америки, Австралія та Японія. Маркетингові організації справедливої торгівлі відіграють важливу роль у просуванні і популяризації справедливої торгівлі як концепції та товарів, виготовлених відповідно до її принципів. Вони потрібні задля популяризації концепції справедливої торгівлі, сприяння соціальній відповідальності бізнесу. Маркетингові організації справедливої торгівлі наявні у Польщі, Чехії, Словаччині, на Тайвані та у Південній Кореї. Маркетингові організації знаходяться саме в цих країнах здебільшого саме через геополітичні чинники.

У регіоні Африки та Близького Сходу ключову роль у реалізації справедливої торгівлі грає Внутрішньоафриканська ярмарка справедливої торгівлі (IATF), стимулюючи та підтримуючи торгівлю між африканськими країнами. IATF сприяє розвитку та збільшенню обсягів торгівлі між країнами Африки шляхом

створення платформи для зустрічей та переговорів між підприємствами, експортерами та імпортерами. Ярмарка підтримує та просуває ідеї справедливої торгівлі, сприяючи укладанню угод, які враховують соціальні та екологічні аспекти, а також справедливу оплату для виробників та робітників. IATF сприяє розвитку мереж та партнерств між підприємствами та організаціями з усього континенту, що сприяє обміну досвідом та знаннями, розширенню ринків збуту та залученню нових інвестицій. IATF надає можливості для малих та середніх підприємств зі всіх куточків Африки продемонструвати свої продукти та послуги, знайти нових партнерів та клієнтів, а також отримати доступ до різних ресурсів та можливостей. IATF привертає увагу іноземних інвесторів до потенціалу африканського ринку та сприяє укладанню угод із закордонними партнерами, що допомагає розвивати економіку регіону та стимулює інвестиції у сектори з високим потенціалом.

Згідно статистичних даних продемонстрованих на рис. 2.5, 2.6, 2.7, кількість експонентів кожного разу зростала, маючи приріст близько 500. У 2021 році країни представили 69 павільйонів, що на 24 більше, ніж у 2018 році, у 2023 році ця кількість дещо зменшилась. Кількість країн, що прийняли участь в ярмарці, стрімко зросла у 2021 році, що свідчить про значний успіх такої ініціативи. Найдемонстративнішими є показники вартості торгівельних та інвестиційних угод, що були укладені на ярмарці. У 2018 році ця вартість складала 32,6 млрд дол., а вже у 2023 році досягла піку – 43,77 млрд. дол.

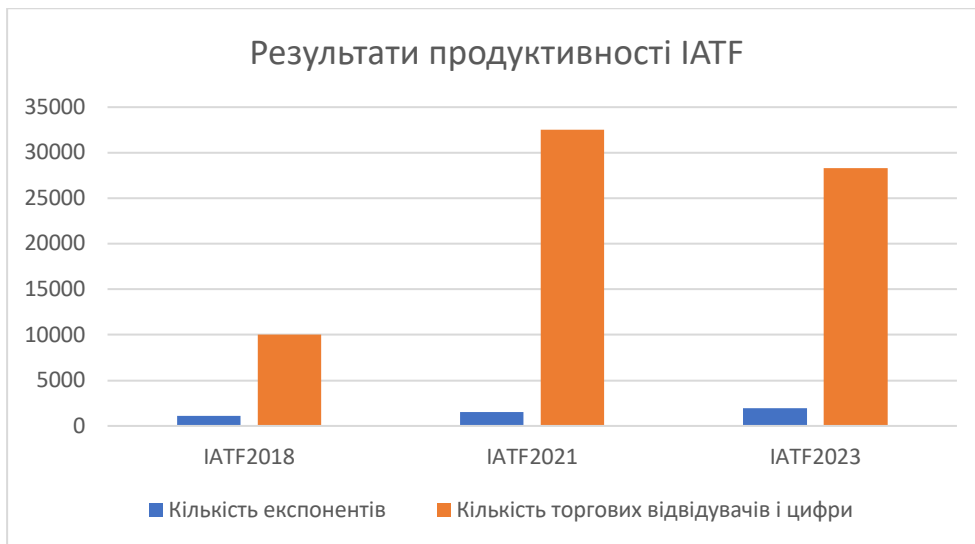

Рисунок 2.5. Результати продуктивності Внутрішньоафриканської ярмарки справедливої торгівлі, к-ть експонентів та відвідувачів 2018-2023 рр. [48]

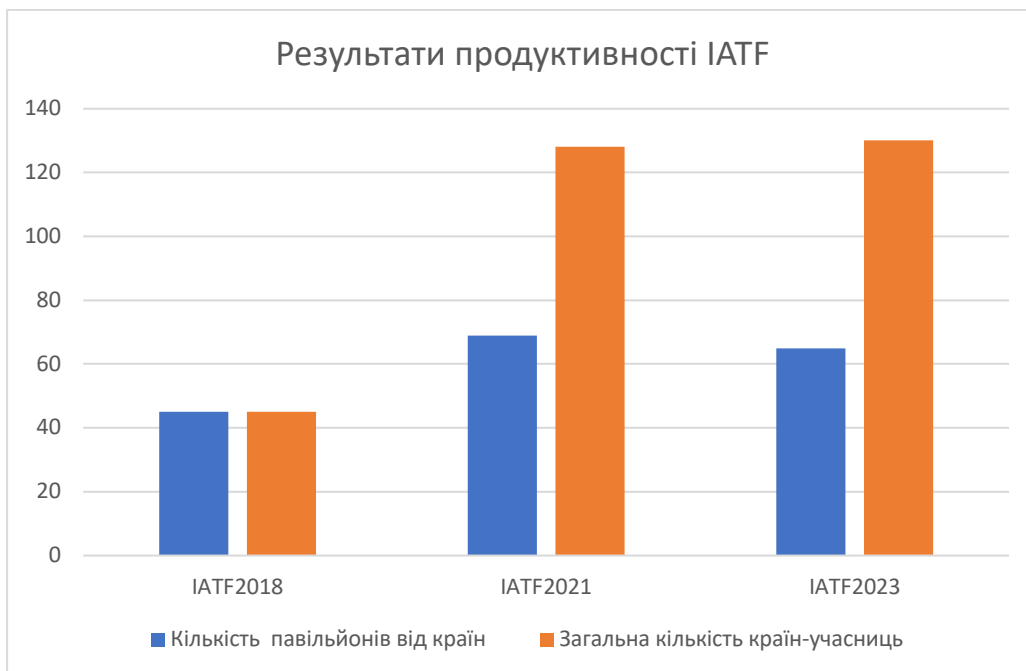

Рисунок 2.6. Результати продуктивності Внутрішньоафриканської ярмарки справедливої торгівлі, к-ть країн учасниць та павільйонів від країн, 2018-2023 рр. [48]

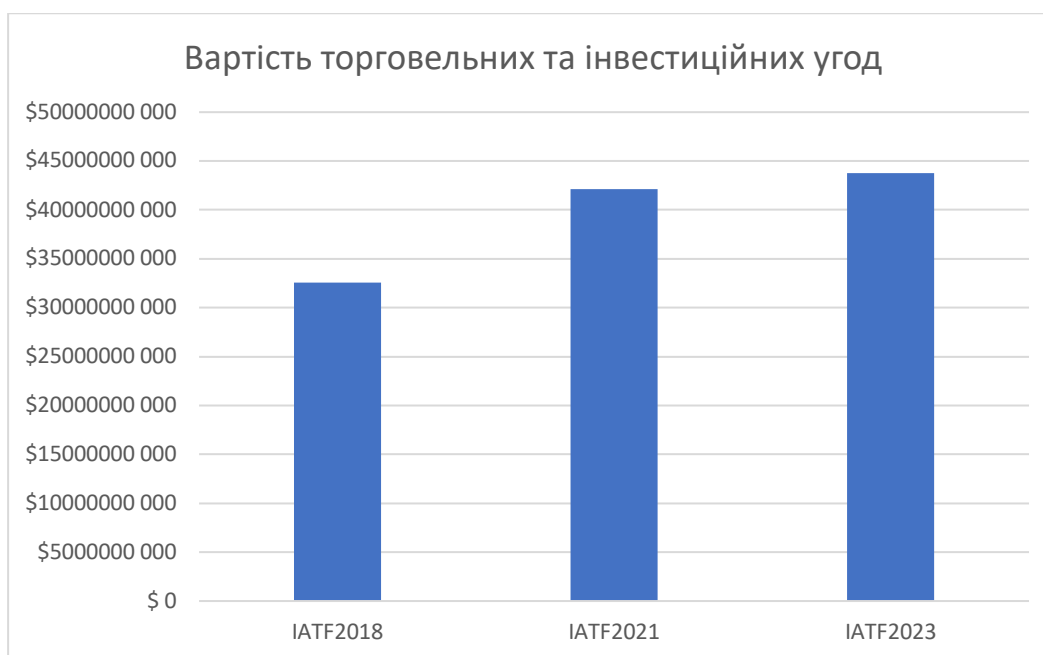

Рисунок 2.7. Вартість торговельних та інвестиційних угод, укладених на Внутрішньоафриканській ярмарці справедливої торгівлі, 2018-2023 рр. [48]

Внутрішньоафриканська ярмарка справедливої торгівлі зробила помітний вплив на трансформацію бізнесу та економіки в Африці. Під час ІАТФ2018 в Єгипті між єгипетським підрядником і урядом Танзанії було підписано контракт на найбільшу внутрішньоафриканську компанію з закупівлі інженерних робіт на суму 2,9 мільярда доларів США на підтримку проекту будівництва дамби та гідроелектростанції. Цей проект мав передати 2115 МВт електроенергії, забезпечити водою сусідні громади та підтримати зрошуване землеробство.

На ІАТФ2018 сінгапурські інвестори відкрили молодого нігерійського інноватора, який сьогодні розробляє та виробляє дрони в Сінгапурі. Під час ІАТФ2021 Міністерство торгівлі Малаві та Elsewedy підписали угоду вартістю 1 мільярд доларів США щодо будівництва сонячної електростанції потужністю 100 МВт, гідроелектростанції, сухого порту та доріг, двох п'ятизіркових готелів, електронного уряду та постачання електроенергії.

На ІАТФ2023 деякі з відомих підписаних угод включають Ініціативу «Експорт сільського господарства для продовольчої безпеки» (ExAFS), яка розкриє можливості внутрішньоафриканської торгівлі продуктами харчування для

підтримки продовольчої безпеки. Цю угоду було підписано між Чадом, Малаві, Зімбабве та урядом Єгипту.

Внутрьшньоафриканська ярмарка справедливої торгівлі має сильний вплив на розвиток та впровадження принципів справедливої торгівлі у африканському регіоні. Вона є потужним інструментом для реалізації принципів справедливої торгівлі у цьому регіоні.[48]

Варто також розглянути структуру продукції, котра найбільш продається із сертифікацією справедливої торгівлі. Це допоможе визначити тренди та надасть розуміння впливу реалізації принципів справедливої торгівлі на ринок справедливої торгівлі. Рис. 2.8 показує розподіл популярної продукції справедливої торгівлі.

Рисунок 2.8. Продукти Справедливої торгівлі, що найбільше продаються у Світі, тон, 2018 [49]

- Квіти та рослини в тисячах одиниць

Найбільш популярним серед товарів справедливої торгівлі є категорія квітів та рослин. Їх використання є універсальним і поширеним у багатьох культурах, що сприяє їх популярності. Вирощування квітів та рослин доступне для багатьох малих

фермерів у країнах, що розвиваються. Організація справедливої торгівлі значною мірою фокусується на малих виробництвах, тому 825,197 тисяч одиниць проданих сертифікованих справедливою торгівлею квітів та рослин, демонструють позитивний вплив такої політики організації. Банани у кількості 260,628 тон також займають лідерську позицію у рейтингу найбільш продаваних товарів справедливої торгівлі. Це обумовлено тим, що більшість країн-імпортерів бананів - це країни, що розвиваються. Вони знаходяться в Африці, Латинській Америці та Карибському басейні, де політика ОСТ є діючою. Какао боби є основою для виробництва шоколаду, який також є дуже популярним продуктом споживання по всьому світу. За останні десятиліття зростає свідомість щодо проблеми дитячої праці та низьких заробітних плат у виробництві какао, тому споживачі стають все більш обізнаними з важливістю підтримки справедливих умов праці в цій галузі. Кавові зерна та тростинний цукор також є популярними серед споживачів, котрі підтримують принципи справедливої торгівлі. Найменше продаються бавовняний ворс та чай. Це обумовлено великою конкуренцією на ринку цих товарів та незначною кількістю виробників, сертифікованих ОСТ.

Дохід від продуктів Справедливої торгівлі є дуже демонстративним показником. За цим показником можна зрозуміти, як імплементуються принципи справедливої торгівлі та чи достатньо ефективні механізми впровадження цих принципів. З рис. 2.9 можемо спостерігати стабільне зростання прибутку від товарів справедливої торгівлі в межах 2004-2018 рр. Це свідчить, як про збільшення кількості підприємств, котрі виробляють товари, що відповідають принципам Fairtrade, так і про збільшення обізнаності споживачів щодо важливості справедливої торгівлі. З цього, можна зробити висновок, що теперішні механізми впровадження принципів справедливої торгівлі та популяризації цієї концепції працюють, хоч і не дуже швидко, проте стабільно, та все ж, ефективно.

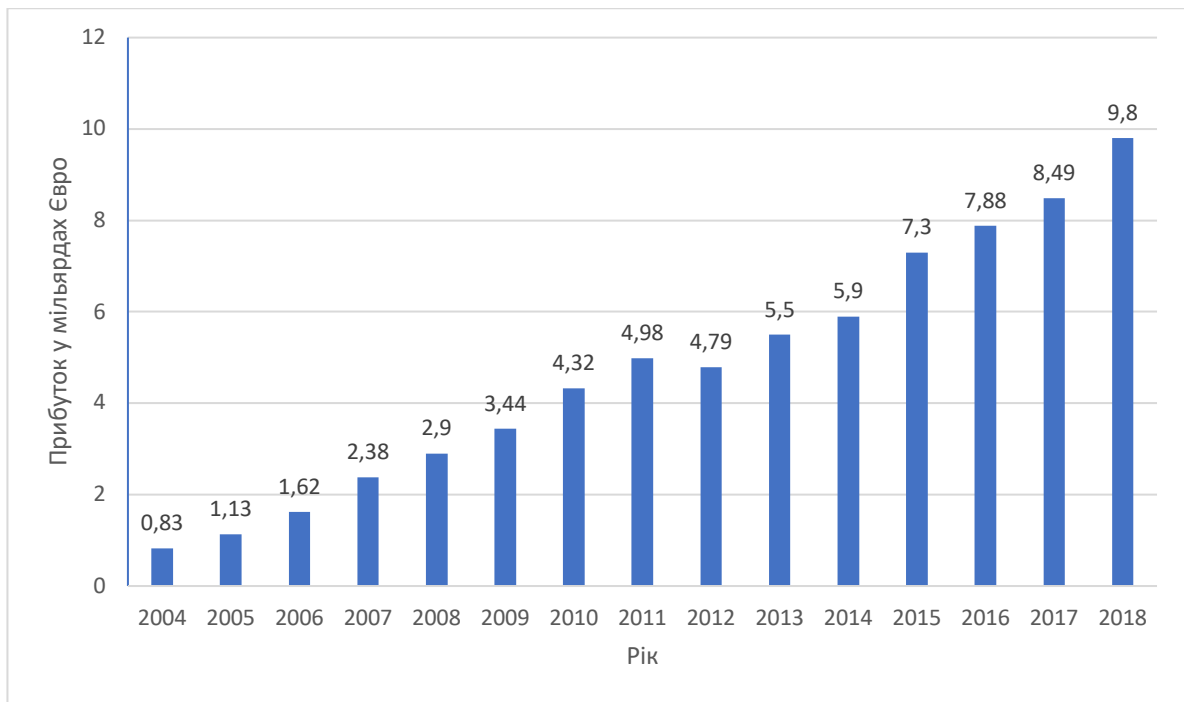

Рисунок 2.9. Дохід від продуктів Справедливої торгівлі у всьому світі з 2004 по 2018 рік (у мільярдах євро) [50]

Отже, динаміка реалізації принципів справедливої торгівлі згідно зі статистичною інформацією, є позитивною. Кількість виробництв, залучених до справедливої торгівлі, постійно зростає, також є ріст прибутку від проданих продуктів, що сертифіковані ОСТ. Спостерігається ріст показників, проте цей ріст не є швидким. Щодо масштабів, то багато країн Південної Америки залучені до справедливої торгівлі. Серед країн Африки є багато незалучених країн саме до країн-виробників, залучених у справедливу торгівлю, що відкриває можливості для їх приєднання та поширення принципів справедливої торгівлі у цьому регіоні. Варто зауважити, що майже у всіх країнах Африки є окремі виробники, залучені у справедливу торгівлю, які приєднані до мережі виробників у цьому регіоні. На Близькому Сході також велика частка залучених країн.

2.3. Перспективи розвитку справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі

Реалізація принципів справедливої торгівлі є важливою темою в сучасній економічній дискусії. Залученість країн та виробників, хоч і має позитивну динаміку, проте бажає бути кращою. Важливо залучати все більше виробників у країнах, що розвиваються, до справедливої торгівлі. У рамках цього підрозділу буде проаналізовано перспективи розвитку та впровадження принципів справедливої торгівлі серед країн та виробників, які досі не були залучені до цього процесу та можливості покращення існуючих практик справедливої торгівлі. Дослідження спрямоване на виявлення можливостей і шляхів просування справедливої торгівлі у цих регіонах та на оцінку викликів, з якими стикаються ці країни та виробники при впровадженні цих принципів. Відомо, що реалізація справедливої торгівлі вимагає великих зусиль і координації на міжнародному рівні, тому варто визначити можливості розвитку цього важливого напрямку торгівлі в глобальному масштабі.

Великі перспективи для впровадження принципів справедливої торгівлі має регіон Африки та Близького Сходу. Більшість країн у цьому регіоні залучені до справедливої торгівлі лише зі сторони «споживача». Тобто в цих країнах споживачі підтримують та купують продукти справедливої торгівлі. Це обумовлено підтримкою та наявністю місцевих організацій, котрі активно стимулюють попит на таку продукцію. Проте слід залучати країни в цьому регіоні саме до виробництва продукції справедливої торгівлі. Фермери чи виробники, отримавши сертифікацію ОСТ, засвідчують виконання принципів справедливої торгівлі. Відповідно, головні цілі справедливої торгівлі у такому випадку виконуються. Працівники мають гідні умови праці, виробництва відповідають екологічним стандартам, дитяча та примусова праця не застосовується. Зі збільшення сертифікованих виробників справедливої торгівлі можна оцінити масштаб впровадження принципів справедливої торгівлі.

Серед незалучених країн до виробництва справедливої торгівлі в цьому регіоні – Алжир, Лівія, Мавританія, Ліберія, Сьєрра-Леоне, Нігерія, Нігер, Чад, Судан, Центральноафриканська республіка, Еритрея, Сомалі, Габон, Конго,

Екваторіальна Гвінея, Ангола, Намібія, Ботсвана, Мозамбік, Чому так багато країн в регіоні Африки не мають виробників справедливої торгівлі? На це є багато причин. Багато країн у цьому регіоні стикаються з економічною нестабільністю, великою безробіттям та низьким рівнем доходів, що робить важкою інвестиції в нові сектори, такі як справедлива торгівля. Більшість країн Африки мають низький рівень розвитку сільського господарства та виробництва, що ускладнює їхню участь у глобальних ланцюгах виробництва й торгівлі. Недостатній розвиток інфраструктури у багатьох країнах цього регіону ускладнює експорт та виробництво товарів для міжнародного ринку. Також цей регіон відомий своєю політичною нестабільністю, віддаленістю до міжнародних ринків, зокрема розвинених країн та обмеженою кількістю фінансових ресурсів.

Глобальна стратегія ОСТ в регіоні Африки та Близького Сходу полягає в прагненні до стійкої економіки та цілей сталого розвитку, фокусі на зміні клімату (підготовці виробників до кліматичних та цінових потрясінь, також до стихійних лих та хвороб сільськогосподарських культур), підвищенні ефективності використання ресурсів. [46]

Ця стратегія є доволі повною, проте я пропоную зосередитися в першу чергу на збільшенні обсягів залучення організацій до принципів Fairtrade та сертифікації їхньої продукції. Для цього можна використовувати різні інструменти та стратегії. Важливе значення має фінансова підтримка. Забезпечення доступу до фінансових ресурсів та кредитів для малих підприємств та сільських господарств може допомогти їм розвиватися та розширювати виробництво, щоб вони могли відповідати вимогам програм справедливої торгівлі. Також варто розширювати надання технічної підтримки та консультацій з питань виробництва, якості продукції, стандартів безпеки та відповідності вимогам справедливої торгівлі. Це може допомогти новим виробникам підвищити ефективність та конкурентоспроможність своїх продуктів. Інвестиції у розвиток транспортної, енергетичної та комунікаційної інфраструктури особливо важливі у цьому регіоні.

Вони можуть полегшити транспортування та експорт продукції, зменшити витрати на виробництво та зробити бізнес-середовище більш привабливим для

нових виробників. Забезпечення доступу до освіти та навчання з питань управління бізнесом, маркетингу, фінансів та інших аспектів підприємництва може збільшити здатність місцевих виробників до ефективного управління своїми підприємствами. Також варто підтримувати формування кооперативів та асоціацій виробників, що збільшить їхню силу в переговорах з покупцями, забезпечить кращий доступ до ринків та ресурсів, а також зменшить витрати на виробництво через спільні закупки та обмін досвідом.

Окрім цього, в регіоні Африки та Близького Сходу слід зосередитись на розвитку сільськогосподарського сектору, адже багато країн мають потенціал у вирощуванні сільськогосподарської продукції. Запровадження справедливих торгових практик може допомогти сільським господарям отримувати справедливу ціну за їхню працю та підвищувати їхні доходи. Також в цьому регіоні необхідно зосередитися на розвитку місцевих спільнот, котрі прагнуть до справедливої торгівлі. Це може стимулювати економічний розвиток, підвищувати рівень зайнятості та покращувати життєві умови населення. Це можна робити завдяки таким ініціативам, як Внутрішньоафриканська ярмарка справедливої торгівлі. [51] Країнам варто брати участь у різних програмах справедливої торгівлі, щоб місцеві виробники могли мати кращий доступ до міжнародних ринків та отримувати підтримку у підвищенні якості та стандартів своєї продукції. Звісно, завжди потрібно працювати над підвищенням якості освіти та свідомості населення щодо переваг справедливої торгівлі та її довгострокових наслідків.

Щодо регіону Латинської Америки та Карибських країн, то в цьому регіоні є також значні перспективи для впровадження принципів справедливої торгівлі. Насамперед, потрібно зосередитись на залученні нових виробників зокрема тих, які працюють у сільському господарстві або ремесляних галузях. Шляхом розширення участі в справедливій торгівлі, можна покращити умови життя селян та інших маленьких виробників у цьому регіоні. Країнам цього регіону також слід розширювати ринки збуту шляхом укладання нових торговельних угод та партнерств. Найкращими регіонами для ринку збуту продукції справедливої

торгівлі є Європейський Союз, США, Канада, Країни Азії та Тихоокеанського регіону.

У регіоні ж Азії та Тихоокеанського регіону варто концентруватись на співпраці з урядами країн, щоб забезпечити сприятливі правові умови та розвиток інфраструктури для виробників, залучених у справедливую торгівлю. Співпраця з неприбутковими організаціями та громадським сектором може забезпечити підтримку та розвиток місцевих виробників Fairtrade. Це може включати надання фінансової підтримки, консультацій та навчання. Також важливо розвивати регіональні та міжнародні ринки для продукції справедливої торгівлі, щоб забезпечити стабільний попит на ці товари, сприяючи економічному зростанню та соціальному розвитку в регіоні.

Глобально, важливе значення у впровадженні принципів справедливої торгівлі відіграє залученість споживачів, котрі купують, і тим самим, підтримують продукцію, вироблену згідно принципам справедливої торгівлі. Популяризації ідеї та мети принципів справедливої торгівлі допоможе стимулювати попит на сертифіковані товари ОСТ. Необхідно працювати на зміцненні ланцюгів постачання, щоб полегшити відстежування походження товарів та гарантувати дотримання принципів справедливої торгівлі.

Найбільш перспективно впливова рекомендація – це посилення підтримки з боку урядів та міжнародних організацій. Саме вони мають в своєму арсеналі найбільшу кількість інструментів для регулювання та забезпечення дотримання принципів справедливої торгівлі. Варто вводити податкові пільги на рівні держав, та надавати програми фінансування, як на рівні держав, так і глобально на рівні міжнародних організацій.

Також варто впроваджувати інновації та технології у процес справедливої торгівлі. До прикладу, блокчейн, може допомогти у верифікації дотримання принципів справедливої торгівлі та підвищити ефективність ланцюгів постачання. Використання сучасних підходів до маркетингу, таких як «зелений маркетинг» сприятиме реалізації сталого розвитку та мінімізації негативного впливу на навколишнє середовище. [52]

Сертифікаційним системам, таким як Організація справедливої торгівлі, слід розширювати свою діяльність, залучаючи нових виробників та ринки. Це сприятиме підвищенню стандартів виробництва та торгівлі у всьому світі.

Підтримка урядів та міжнародних організацій

- Збільшення кількості програм, грантів та фінансування для підтримки виробників, що залучені у справедливу торгівлю

Популяризація концепції справедливої торгівлі

- Поширення маркетингових організацій Fairtrade у розвинених країнах, проведення знавчальних заходів для залучення споживачів продукції справедливої торгівлі

Розширення сертифікаційних систем

- Співпраця з корпораціями та великими компаніями через програми Соціальної відповідальності бізнесу, партнерство з урядами та міжнародними організаціями

Впровадження інновацій та технологій

- Використання блокчейн технологій для забезпечення прозорості та надійності ланцюжків постачань та цифрових платформ

Збільшення кількості виробників, залучених у справедливу торгівлю

- Залучення виробників у регіоні Африки та Близького Сходу, концентруючись на приєднанні фермерів та виробників у сфері сільського господарства

Рисунок 2.10. Рекомендації щодо подальшої реалізації принципів справедливої торгівлі.

Отже, усі регіони, залучені у виробництво продукції справедливої торгівлі мають значні перспективи для розвитку та впровадження принципів справедливої торгівлі. Особливо важливим є залучення країн Африки до виробництва сертифікованої продукції. Саме в регіоні Африки та Близького Сходу є значні можливості для впровадження принципів справедливої торгівлі завдяки інвестиціям ОСТ, проектам справедливої торгівлі та великій залученості інших інституцій до покращення стандартів життя та виробництва у цій географічній зоні.

Загальні рекомендації для глобального покращення реалізації принципів справедливої торгівлі – популяризація, підтримка урядів та міжнародних

організацій, впровадження інновацій та технологій і розширення сертифікаційних систем.

2.4. Перспективи залучення України до FairTrade

Реалізація принципів справедливої торгівлі має значний потенціал зокрема і в Україні, зважаючи на те, що країна мало залучена у справедливу торгівлю. Принципи справедливої торгівлі можуть забезпечити учасникам торгівлі в Україні стабільні доходи, зменшуючи залежність від коливань світових ринків та забезпечуючи справедливі ціни на їхню продукцію. Впровадження принципів справедливої торгівлі та залучення виробників до цієї практики сприятиме розвитку партнерських відносин, міжнародній співпраці, відповідності міжнародним стандартам, підвищенню конкурентоспроможності та експортного потенціалу і зменшенню бідності та соціальному розвитку.

Наразі в країні є один сертифікований виробник справедливої торгівлі - ПрАТ “Калина”, котрий спеціалізується на виробництві верхнього одягу. [53] В Україні не реалізується жоден проект ОСТ. Існує припущення, що Україні слід працювати над впровадженням принципів справедливої торгівлі саме у сільськогосподарському виробництві. [54] Сільське господарство в Україні – це розвинена галузь, котра має значний попит на реалізацію такої продукції на світових ринках. Справедлива торгівля може допомогти фермерам отримати доступ до нових ринків для своєї продукції, що може збільшити їхні продажі та доходи. Україна може покращити свій імідж на міжнародній арені, продемонструвавши свою прихильність принципам справедливої торгівлі. Для повноцінного впровадження принципів справедливої торгівлі потрібні системні зміни в політиці, ланцюгах постачання та поведінці споживачів. Важливо, щоб усі зацікавлені сторони - уряд, громадянське суспільство, бізнес та споживачі - співпрацювали для подолання викликів та створення сприятливих умов для розвитку справедливої торгівлі в Україні.

Війна Росії проти України стає великою перепорою у впровадженні принципів справедливої торгівлі в Україні. Виробники потерпають від економічних збитків, завданих країною-агресором. Росія спрямовує свої ресурси для блокування портів, котрі є основним експортним шляхом для України. Це перешкоджає доступу України до міжнародного ринку. Також складною перешкодою є блокування польського кордону. Українська продукція стикається з дискримінацією польських фермерів. Відповідно, розширення та переформатування експорту Україні дається вкрай важко. Війна Росії проти України також перешкоджає виконання екологічних стандартів виробництва. Часто Росія спрямовує атаки проти виробничих потужностей України. Підприємства змушені відновлювати виробництво інколи з нуля та за екстремальних умов. Відповідно, впровадження принципів Fairtrade відступає наразі на другий план. Українські виробники намагаються зберегти свої виробничі спроможності будь-якою ціною та реалізувати свою продукцію через важкі логістичні ланцюги. [55]

Для того, щоб Україна могла почати впроваджувати Fairtrade у своїй торгівельній системі, необхідно перемогти Росію у цій війні. Це першочергове завдання країни, адже від цього залежить уся подальша доля будь-яких аспектів функціонування України. Торгівля, зокрема справедлива, не є виключенням.

На диво, війна Росії проти України, має позитивні моменти в контексті справедливої торгівлі. Завдяки воєнній повномасштабній агресії Росії, Україна наблизилась до членства в ЄС. Війна допомогла пришвидшити процеси вступу.

Враховуючи шлях України до членства в Європейському Союзі, можна спрогнозувати великі перспективи для розвитку справедливої торгівлі в Україні. Ставши членом ЄС, питанням торгівлі в Україні також буде займатись Європейська комісія, котра проводить переговори з країнами не членами ЄС. Також ЄС має низку інструментів для захисту свого ринку. Ці інструменти включають регулювання торгівельних бар'єрів, заходи спрямовані на анти демпінг та антисубсидійні заходи. Відповідно, ставши членом ЄС, Україна також підпадатиме під дію цих регуляцій. Великою перевагою членства України в ЄС також стане підпорядкування торговельному праву ЄС, котре має на меті

реалізацію та формування спільної торгівельної політики. Звісно, вільний рух товарів серед країн-членів ЄС, надасть Україні можливість інтегруватися у європейський ринок та пройти випробування конкуренцією. Конкуренція в свою чергу сприятиме не лише підвищенню якості товарів, а й відповідності принципам справедливої торгівлі. Споживачі в ЄС є більш обізнаними в темі справедливої торгівлі та приділяють увагу етичності вироблених товарів, зокрема опізнають марку справедливої торгівлі при виборі товарів. [56]

ЄС також має програму розвитку органічного виробництва – Спільну аграрну політику. Наднаціональний уряд Європейського Союзу розробляє цю політику. Вона потрібна для популяризації органічного ведення сільського господарства. Метою цієї програми зокрема є сталий розвиток та подолання кліматичних змін. [57] Наразі політика 2014-2020 років реалізована, актуальною є «Спільна аграрна політика на 2023-2027 роки». Для України ця політика може бути можливістю для розвитку сільського господарства у контексті принципів справедливої торгівлі, зокрема органічного виробництва. Політика передбачає консультаційні послуги, «зелені виплати» та різноманітну підтримку сільського господарства. [58]

Серед загальних рекомендацій для впровадження принципів справедливої торгівлі – проведення просвітницьких кампаній з метою підвищення обізнаності про принципи справедливої торгівлі серед споживачів, підтримка фермерів та виробників у вигляді допомоги в отриманні сертифікатів справедливої торгівлі та доступі до ринків, розвиток інфраструктури за допомогою створення умов для доступності справедливої торгівлі та заохочування відповідального споживання через стимулювання попиту на продукцію справедливої торгівлі.

Отже, Україна має великий потенціал у впровадженні та реалізації принципів справедливої торгівлі. Недостатня залученість країни в процесі справедливої торгівлі виступає викликом та можливістю водночас. Україні слід використати таку ситуацію для побудови торгівельних практик, котрі відповідають принципам справедливої торгівлі. Для реалізації принципів справедливої торгівлі Україні потрібна перемога у війні з Росією, налагодження торгівельної системи і

вже потім сприяння розвитку справедливої торгівлі. Шлях та майбутнє членство України в ЄС відкриває для країни простір справедливої торгівлі, тому впровадження принципів Fairtrade, залучення нових виробників та збільшення кількості споживачів продукції справедливої торгівлі неминуче чекає на Україну у майбутньому.

ВИСНОВКИ

Реалізація принципів справедливої торгівлі у глобальній торгівельній системі є важливим питанням сучасної економічної спільноти. Проведене дослідження узагальнює та доводить, що принципи справедливої торгівлі беруть свій початок у ранніх економічних працях Адама Сміта, Девіда Рікардо та філософських концепціях Іммануїла Канта. Принципи справедливої торгівлі, в сучасному розумінні, відображають справедливе бачення торгівлі, захищаючи права усіх учасників торгівельного процесу.

Принципи справедливої торгівлі реалізуються завдяки різним організаціям, зокрема завдяки Організації справедливої торгівлі та Всесвітній організації торгівлі. Також до регуляції справедливої торгівлі долучаються Організація Об'єднаних Націй, Міжнародна організація праці, Організація з харчових та сільськогосподарських товарів, Світовий банк та Організація економічного співробітництва та розвитку. Усі ці організації мають власні механізми впливу на справедливу торгівлю.

Динаміка реалізації принципів справедливої торгівлі є позитивною. Діяльність Організації справедливої торгівлі щодо залучення сертифікованих виробників спрямована на три основні регіони – Африка та Близький Схід, Азія та Тихоокеанський регіон і Латинська Америка та Карибські країни. Найбільше уваги надається регіону Африки та Близького Сходу. Серед головних цілей в цьому регіоні - залучення нових виробників продукції справедливої торгівлі, що забезпечить хороші умови праці та життя, як виробникам, так і працівникам. Для виробників, отримання сертифікації справедливої торгівлі часто чи не єдиний спосіб вийти на глобальний ринок та розширити свої експортні спроможності.

Головна перспектива для поширення принципів справедливої торгівлі – це залучення нових виробників та споживачів. Виробників варто долучати через фінансові інструменти та освітню кампанію. Споживачів же необхідно інформувати за допомогою маркетингових інструментів про важливість продукції справедливої торгівлі та піднімати пізнаваність марки справедливої торгівлі.

Україна в майбутньому має можливість впровадити принципи справедливої торгівлі у свою систему, зокрема зосередившись на реалізації цих принципів у сільському господарстві. Також шлях України до членства ЄС допомагає країні реалізовувати різноманітні стандарти виробництва та реалізації продукції згідно європейських норм, що прямо позначається на розвитку справедливої торгівлі в Україні.

Принципи справедливої торгівлі мають важливий внесок в економіку сталого розвитку. Вони забезпечують не лише справедливі умови праці та оплати за неї, а також і екологічно безпечні виробництва, відсутність дискримінації та дитячої праці. Підвищення темпів залучення виробників, працівників та споживачів до справедливої торгівлі допоможе у виконанні цілей сталого розвитку та у побудові етичного глобалізованого суспільства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Principles Of the Trading System. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/tif_e/fact2_e.htm
2. Ruggeri, G., Corsi, S., & Nayga, R. M. Eliciting willingness to pay for fairtrade products with information. *Food Quality and Preference*, 2021, 87, 104066.
3. Bissinger, K., & Leufkens, D. (Fairtrade) certification: consequences of being a niche market. *Agrekon*, 2020. 59(2), 188–201.
4. Ruggeri, G.; Corsi, S. An Exploratory Analysis of the FAIRTRADE Certified Producer Organisations. *World* 2021, 2, 442–455.
5. John Bowes . *The Fair Trade Revolution*. PA: Pluto Press, 2011. P. 4
6. Fair Trade Definition. URL: <https://wfto-europe.org/definition/>
7. Довгаль О., Довгаль Г. ЗАГАЛЬНА КОНЦЕПЦІЯ І КОМПОНЕНТИ СПРАВЕДЛИВОЇ ТОРГІВЛІ: ТЕОРІЯ І МІЖНАРОДНА ПРАКТИКА. *International Relations. Economics. Country Studies. Tourism (IRECST)*. 2020. P. 97-104.
8. Економіка та підприємництво: 36. наук. праць молодих учених та аспірантів. Вип. 11 / Відп. ред. С.І. Дем'яненко. К.: КНЕУ, 2003. 292. 122 с.
9. Michael J. Hiscox. FAIR TRADE AND GLOBALIZATION. *Department of Government Harvard University*. 2007 P. 9
10. FAIRTRADE ORGANIZATION. URL: <https://www.fairtrade.org.uk>
11. World Trade Organization. URL: <https://www.wto.org>
12. 10 Fair Trade Principles. URL: <https://wfto.com/our-fair-trade-system/our-10-principles-of-fair-trade/>
13. Сміт А. Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй. пер. з англ. О. Васильєва [та ін.] ; наук. ред. Є. Литвин. - К. : Port-Royal, 2001. - 594 с. Книга 2, Розділ 3, Частина 2, Книга 4, Розділ 2, Частина 12
14. David Ricardo. *On the Principles of Political Economy, and Taxation*. 1821. p.158, 307-319

15. Immanuel Kant. Groundwork for the Metaphysic of Morals. Jonathan Bennett, 2017. P.18, P. 20-24
16. Immanuel Kant. Critique of Practical Reason. PA: INDIANAPOLIS New York. P. 43, P. 76-80
17. Contradiction and Kant's Formula of Universal Law. Published by De Gruyter, 2017. URL: <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/kant-2017-0006/html>
18. Dekker E. D. Multatuli, 1965
19. Rivero, The Myth of Development, Bloomsbury Academic, 2001, 224. P. 75
20. Creating Market Opportunities for Small Enterprises: Experiences of the Fair Trade Movement. Geneva, International Labour Office, 2002
21. When Did It All Begin. URL: <https://wfto-europe.org/when-did-it-all-begin/>
22. КОНВЕНЦІЯ N 184 2001 року про безпеку та гігієну праці в сільському господарстві. Ратифіковано Законом України від 1 квітня 2009 року N 1216-VI (Офіційний вісник України, 2009 р., N 29, ст. 960). URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU01234?an=247>
23. About WFTO. URL: <https://wfto.com/about-wfto/our-movement/#our-history>
24. ISO 26000 Social responsibility. URL: <https://www.iso.org/iso-26000-social-responsibility.html>
25. The Future is Fair. URL: <https://www.fairtrade.org.uk/wp-content/uploads/2022/01/Fairtrade-Global-2021-2025-Strategy-The-future-is-fair.pdf>
26. Frequently Asked Questions About Fairtrade. URL: <https://www.fairtrade.org.uk/what-is-fairtrade/faqs/>
27. What is Fairtrade. URL: <https://www.fairtrade.org.uk/what-is-fairtrade/>
28. What is the WTO? URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/whatis_e.htm
29. United Nations. URL: <https://www.un.org/en/>
30. International Labour Organization. URL: <https://www.ilo.org>

31. Food and Agriculture Organization of the United Nations. URL:
<http://www.fao.org/about/en/>
32. The World Bank: <https://www.worldbank.org/en/topic/trade>
33. Organisation for Economic Co-operation and Development. URL:
<https://www.oecd.org/trade/>
34. FairTrade Standards. URL: <https://www.fairtrade.net/standard>
35. THE UN GUIDING PRINCIPLES ON BUSINESS AND HUMAN RIGHTS
AN INTRODUCTION. URL:
https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Business/Intro_Guiding_PrinciplesBusinessHR.pdf
36. Convention 184. URL:
<https://webapps.ilo.org/public/english/standards/relm/ilc/ilc89/pdf/c184.pdf>
37. Convention 98. URL: <https://www.ilo.org/publications/ilo-convention-no-98-right-organise-and-collective-bargaining-convention>
38. Forced Labour Convention, 1930 (No. 29). URL:
https://webapps.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO::P12100_ILO_CODE:C029
39. Minimum Age Convention, 1973 (No. 138). URL:
https://normlex.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:55:0::NO::P55_TYPE,P55_LANG,P55_DOCUMENT,P55_NODE:CON,en,C138,/Document
40. Migration for Employment Convention (Revised), 1949 (No. 97). URL:
https://normlex.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:12100:0::NO:12100:P12100_INSTRUMENT_ID:312242:NO
41. Генеральна угода з тарифів і торгівлі (ГАТТ 1947). URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264#Text
42. Угода про сільське господарство (1994). URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/981_005#Text
43. Agreement on Technical Barriers to Trade. URL:
https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/17-tbt_e.htm

44. Agreement on Rules of Origin. URL: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/22-roo_e.htm
45. Producer Networks And Producer Organizations. URL: <https://www.fairtrade.net/about/producer-networks>
46. Annual Impact Report 2022. URL: <https://fairtradeafrica.net/wp-content/uploads/2023/10/2022-Annual-Impact-Report.pdf>
47. The Fairtrade system. URL: <https://www.fairtrade.net/about/fairtrade-system>
48. Brief Outcome Of The Third Edition Of The Intra-African Trade Fair Held In Cairo Egypt From 9-15 November 2023. URL: https://archives.au.int/bitstream/handle/123456789/10545/EX%20CL%20Brief%20%28XLIV%29%20_E.pdf?sequence=1&isAllowed=y
49. The Most Sold Fair Trade Products in the World. URL: <https://www.statista.com/chart/21654/most-sold-fair-trade-products-globally/>
50. Revenue of Fairtrade International products worldwide from 2004 to 2018. URL: <https://www.statista.com/statistics/271354/revenue-of-fair-trade-products-worldwide-since-2004/>
51. Intra-African Trade Fair. URL: <https://www.intrafricantradefair.com/en/about-us>
52. Карп В., Резнікова Н., Іващенко О. Сталий розвиток зеленого маркетингу: екологічний і безпековий імператив міжнародного бізнесу як складова глобальної кліматичної адженди. *АГРОСВІТ №17*. 2023. С. 3-11.
53. Fairtrade Finder. URL: <https://www.fairtrade.net/finder>
54. Смолич Д., Куцай Н., Завадська О. Особливості справедливої торгівлі: перспективи, переваги та недоліки в світі та Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2018. С. 435-442.
55. Як польська блокада вплинула на українську торгівлю. URL: <https://www.epravda.com.ua/weeklycharts/2024/02/14/709903/>
56. Галіахметов І. Концепція Fair Trade і торговельне право Європейського союзу: сучасні підходи щодо розвитку. *Київський часопис права №2*. 2023. С. 137-142.

57. Овчаренко А. Міжнародні та регіональні програми підтримки та популяризації органічного виробництва. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. С. 42-46.
58. The common agricultural policy Strategic Plans. URL:
https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans_en

Короткий звіт за результатами перевірки кваліфікаційної роботи антиплагіатною інтернет-системою unichек

Ім'я користувача:
Міжнародної економіки Москалюк Наталія

ID перевірки:
1016292612

Дата перевірки:
29.05.2024 05:29:56 EEST

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
29.05.2024 18:14:13 EEST

ID користувача:
100005722

Назва документа: КБР_Чепіль Д.О_Реалізація принципів справедливої торгівлі у глобальній торговельній сис...

Кількість сторінок: 53 Кількість слів: 11790 Кількість символів: 92997 Розмір файлу: 683.80 KB ID файлу: 1016082190

2.18% Схожість

Найбільша схожість: 0.26% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1000456414)

1.41% Джерела з Інтернету

196

Сторінка 55

1.38% Джерела з Бібліотеки

322

Сторінка 56

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел